

december

1990

DUTCH BIRDING

jaargang
nummer

12
5

dutch birding

postadres Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

faxadres Dutch Birding, p/a IVN (Paul Böhre), Amsterdam, Nederland, 020-266091

redactie Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Graham Holloway, André van Loon, Gerald Oreel (redactiesecretaris 020-730710), Frank Rozendaal en Hans Schekkerman; DB actueel: Max Berlijn, Ruud van Dongen en Jaap Eerdmans

fotografische redactie René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Nederland (010-4508879)

productie André van Loon (coördinatie 020-869608) en René van Rossum (lay-out)

advertenties JanJaap Brinkman (015-569353/020-851616)

redactiemedewerkers Klaas Eigenhuis, Edward van IJzendoorn, Karel Mauer en Hans van der Meulen

abonnementen 1990: NLG 35 (Nederland) of BEF 650 (België); NLG 45 (overige landen binnen Europa) en NLG 50 (landen buiten Europa). Girorekening (Nederland) 41 48 343; girorekening (België) 000 1592468 19; bankrekening 54 93 32 065 van Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Rekeningen tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Voor abonnementen, inlichtingen en adreswijzigingen kan men zich richten tot: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Dutch Birding is een kwartaaltijdschrift met nummers in maart, juni, september en december. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in Nederland en België en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied.

Manuscripten behoren te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden. Een lijst met tarieven voor de betaling van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactiesecretaris.

dutch birding association

adres Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

bestuur Paul Knolle (voorzitter), Enno Ebels (secretaris), Arnold Veen (penningmeester), JanJaap Brinkman (abonnements-administrateur), Arnoud van den Berg, Roy de Haas, Gerald Oreel en Frank Rozendaal

bestuursmedewerkers Paul Böhre, Eugène van der Burg, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Teus Luijendijk, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot en Kees Tiemstra

travel-report service Dirk de Moes, Croeselaan 174, 3521 CH Utrecht, Nederland (030-960219)

telefoonlijnen 06-320 321 28 (vogellijn 50 cpm); 01720-38100 (inspreeklijn)

commissie dwaalgasten nederlandse avifauna

adres CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland

leden (1 januari 1991) Arnoud van den Berg (voorzitter), Pieter Bison (secretaris 020-715783), Rolf de By (archivaris), Klaas Eigenhuis, Gerald Oreel, Cock Reijnders, Kees Roselaar en Gerard Steinhaus; SOVON-vertegenwoordiger: Ruud van Dongen

© 1990 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Nederland

Je bent een kenner... en neemt alleen genoeg met het allerbeste

ZEISS

PRISMAKIJKERS

High-Tech van Zeiss voor de Bird-watcher, zoals de 10 x 40 B / GA T*

- Short-focus voor instelling van dichtbij
- Natuurgetrouwe kleurweergave door meervoudige coating
- Grote oculairlenzen voor het makkelijk volgen en aanvizieren
- Brildragersoculairlenzen geven een volledig gezichtsveld
- Rubber bekleding, dus robuust en weerbestendig.
- 30 jaar garantie

DE UNIVERSELE ZEISS 8x30 B
VOLGENS TEST
CONSUMENTENGIDS 6/90:
"ONBETWIST DE BESTE"

Wilt u meer informatie over de Zeiss kijkers?

Bel 02940- 66660 of stuur deze coupon in envelop
(zonder postzegel) aan: Zeiss Nederland B.V.,
Antwoordnummer 2069, 1380 VB Weesp

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

Een Witgatje is niet in de eerste plaats een klein beest, eerder een beest dat zich kenmerkt door een wit gatje, een witte stuit, een wit achterwerk. Waar een Witgat aan doet denken, laat zich raden: onder de tafel hou je stil, daar zat juffrouw Dikkebil; Dikkebil zo hiet ze - enzovoort, u kent het versje.

Een Goudhaan doet denken aan een goudfazant of aan Guus Geluk en het woord Goudhaantje geeft gedachtenassociaties van subtieler niveau; inderdaad ook aan een mooie jongen met veel geld en veel geluk. Als vogelnaam één van de zinvol gebruikte verkleinwoorden in onze taal: laat het ook nog een klein vogeltje wezen!

BLADKONING is onze aankondiging van vogelboeken. We mogen hopen dat ons gebruik van een megalomaan woord niet heeft geleid tot 't streven alle vogelnamen zonder verkleinend achtervoegsel ingang te doen vinden. We mogen trouwens hopen dat onze vogelboeken vaak zullen helpen een Bladkoninkje te vinden en herkennen.

De BLADKONING kent u nog niet? Die komt op verzoek.

NATUUR en BOEK Bankastraat 10 NL 2585 EN Den Haag

ZWARE TOCHT ~ LICHT E UTRUSTING

Om het hele jaar te kunnen kamperen, klimmen, bergwandelen, kanoën, fietsen; om 's winters te kunnen skiën heeft u een goede uitrusting nodig. Bever/E.S. heeft alles in huis voor elke tocht.

Een greep uit ons enorme assortiment:

- lichtgewicht tenten
- slaapzakken, hoge donsqualiteit, synthetisch
- rugzakken, de grootste kollektie van Nederl.
- kleding, ventilerende regenkleding, skikleding
- donsacks, warmte ondergoed, fiberpelstruien
- berg(wandel)schoenen
- ski's skischoenen; ook verhuur
- kaarten, reisgidsen, boeken, etc.

Kom snel eens bij ons kijken of vraag de zomer- of winterkatalogus; 070-3883700

BEVER ZWERFSPOORT

ERDMAN SCHMIDT

Den Haag
Bever Boek
Rotterdam
Utrecht

Calandplein 4 2521 AB
Kaart 14 070-3883700
Adm de Ruyterweg 33
Balgbeek 12

Arnhem
Breda
Apeldoorn

Utrechtsestr. 5
Wilhelminastr. 22
Brinklaan 45

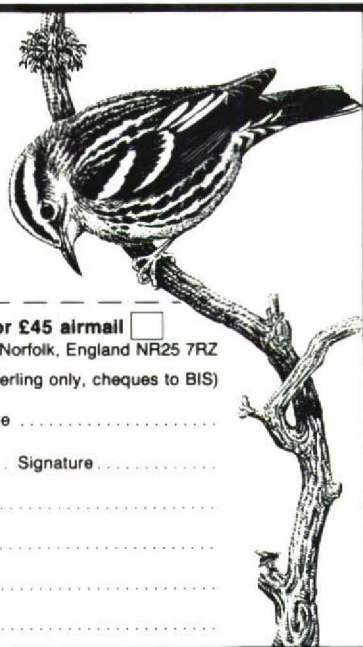
Haarlem
Hilversum
Hoogeveen

Zijlweg 63
SGravelandsweg 28
Weberstr. 7

For all that's best in birding

BIRDING WORLD

Identification papers. Photo essays. Conservation news.
Birdwatching holidays. All the latest sightings. Rarity reports.

ANNUAL SUBSCRIPTION (12 ISSUES): £26 ☐, or £45 airmail ☐

To: BIS, Stonerunner, Coast Road, Cley next the Sea, Holt, Norfolk, England NR25 7RZ

☐ Giro (account no. 2102102), or ☐ Bank cheque (£ sterling only, cheques to BIS)

☐ Credit card. Type Expiry Date

Card No. Signature

Name

Address

AANBIEDING

Kowa TSN-1 45' + 20-60x zoom, f 1295,-

Kowa TSN-3 45' + 20-60x zoom, f 1995,-

Kowa TS 601 45' + 20-60x zoom, f 825,-

Nieuw van Kowa!!!

Lupinus 8x42 BGA Rubber met tas, f 695,-

Lupinus 10x42 BGA Rubber met tas, f 795,-

Optolyth

Toering 10x40 BGA Rubber met tas, f 1175,-

Toering 7x42 BGA Rubber met tas, f 1195,-

Prijzen incl. BTW

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C

Telefoon 020-23 61 86 - Holland

- Broedvogels van Noord-Holland

f 47,50

- The illustrated encyclopedia of birds
The definitive guide to birds of the world

Christopher Perrins f 97,25

NIEUW !

DUTCH BIRDING SERVICE

KIJK EN VERGELIJK !

DUTCH BIRDING in samenwerking met DANUBIA BELGIUM

IN PRIJS VERLAAGD

ZEISS WEST 30 JAAR GARANTIE	NLG
10 x 40 BGAT (rubber) + speciale tas	1750
7 x 42 BGAT (rubber)	1610
8 x 56 BGAT (rubber)	2054
15 x 60 BGAT (rubber) compleet	3193
10 x 25 B + speciale tas	793
8 x 20 B	736
OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE	
Alpin 10 x 40 (rubber) + speciaal etui	755
Alpin 10 x 50 (rubber) + etui	825
Alpin 12 x 50 (rubber) + etui	895
Alpin 8 x 40 (rubber) + speciale tas	745
Touring 10 x 40 BGA (rubber) + speciale tas	1345
Touring 7 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	1325
Royal 9 x 63 (rubber)	1495
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 20 x WA lens	1575
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 30 x lens	1545
40 x lens voor TBS 80	175
OPTICRON 5 jaar garantie (Japans)	
10 x 40 ZWCF (rubber) WA	355
10 x 50 ZWCF (rubber) WA	365
8 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 42 ZCF Dioptron WA	595
10 x 50 ZCF Dioptron WA	625
Telescoop (45°, 60 mm) + 20-60 x zoomlens	1045
JAPANESE / RUSSISCHE VERREKIJKERS	
8 x 30 Tanto USSR + etui	110
20 x 70 ZCF + etui	625
7-15 x 35 ZCF zoom + kompas	335
8 x 21 mini (rubber) + kompas	315
STATIEVEN	
Slik SL 67	495
Slik M 88	350
Slik SEC 16 (met pistoolgreep, 2800 gram)	415
Autoraamstatief	135

Informatie: Roy de Haas
Telefoon: 020 - 170082

Prijzen miv. BTW en porto
 Wijzigingen voorbehouden

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland, ovv het/de gewenste artikel(en). De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

Identification and occurrence of American and Pacific Golden Plover in the Netherlands

C S (Kees) Roselaar

While checking skins of Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva* in the collection of the Zoölogisch Museum in Amsterdam, Noordholland (ZMA), I came across a large and grey specimen from the Netherlands, which I identified as an American Golden Plover *P dominica*. Since all specimens of 'Lesser Golden Plover' hitherto recorded from the Netherlands have been identified as *P (d) fulva*, which is nowadays considered a separate species (Connors 1983, Knox 1987), this specimen of *P dominica* adds a new species to the avifauna of the Netherlands.

The skin is of a female in full juvenile plumage, collected at Birdaard, Friesland, in November 1900 (ZMA collection number 17185). The bird was sent by a poulterer from Leeuwarden, Friesland, to the former museum 'Fauna Neerlandica' of the zoological garden 'Natura Artis Magistra' in Amsterdam (this so-called 'Faunamuseum' was the predecessor of the present ZMA), where it was mounted. Around 1960, the mounted bird was made into a study skin, together with the Dutch specimens of *P fulva*. Neither the name of the poulterer nor the exact date of collecting is known. Most specimens of *P fulva* in the collection also originate from poulterers or game-traders. In the past, many professional golden-plover trappers ('wiltsterflappers') were active in the northern parts of the Netherlands, who sent the netted birds to poulterers who in turn sold them, mainly in England. Some of these poulterers were keen birders who, aided by a reward system, were quite willing to send rarities, including 'Lesser Golden Plovers' to the 'Faunamuseum'.

description

The characters of the juvenile *P dominica* from the Netherlands are given below and comparisons are made with series of skins of *P fulva* from the Netherlands and Indonesia and Golden Plover *P apricaria* from the Netherlands.

HEAD & NECK Crown black with small yellow spots contrasting with dirty-white forehead, lore and broad supercilium, latter extending backwards from above eye over ear-coverts; middle of forehead and patch from side of forehead to front of eye densely spotted dark grey. Cheek and anterior ear-coverts dirty-white with grey spots and streaks. Dull-black posterior ear-coverts form contrasting dark patch. Chin uniform white. Hindneck grey; side and front of neck streaked dirty-white and grey-brown.

Compared with juvenile *P fulva* and *P apricaria*,

not much difference in crown colour (latter two sometimes have larger yellow spots) but hindneck differs markedly (grey in *P dominica*, yellow with indistinct grey streaking in others), while ground colour of side of head and neck of *P fulva* and *P apricaria* yellow rather than white. In *P fulva* forehead and lore white, supercilium (from above eye backwards) and cheek yellow with small grey spots and streaks; dark patch on posterior ear-coverts sometimes less contrasting. In *P apricaria*, forehead and lore yellowish and yellow of forehead and entire side of head far

more distinctly and uniformly streaked with dark grey or dull-black, rendering supercilium and dark ear-patch less conspicuous.

UPPERPARTS & UPPERWING-COVERTS Ground colour of mantle, back, inner scapulars, tertials and lesser wing-coverts black, that of outer scapulars, rump, uppertail-coverts and remainder of wing-coverts dark grey-brown. Mantle, scapulars, tertials and wing-coverts with small dirty-white spots, back to upper-tail-coverts with pale yellow spots.

Ground colour of juvenile *P. fulva* and *P. apricaria* similar but spots on mantle, scapulars, tertials and wing-coverts larger and deeper yellow, with black less dominating, especially on mantle. Apparently, spots of *P. dominica* yellow at fledging but bleaching to whitish before or in September, as in juvenile Grey Plover *P. squatarola*. In *P. fulva* and *P. apricaria*, spots still bright yellow in October; during October-December juvenile feathers replaced by fresh yellow-marked (non-breeding) ones before yellow of juvenile feathers could wear off. Smaller whitish spots of *P. dominica* wear off rapidly, hence mantle fully black by November.

UNDERPARTS Ground colour white or dirty-white, marked with triangular grey-brown spots on chest, evenly barred grey-brown and white on side of breast; flank with finer and less dense grey-brown bars.

Marks of juvenile *P. fulva* similar, or slightly less dark and dense, but ground colour different, more yellow, especially on chest. In *P. apricaria*, ground colour of chest also yellow, but chest, side of breast, upperbelly and flank more heavily barred and spotted dark grey-brown, even more heavily, though less contrasting, than in *P. dominica*.

WING & GREATER PRIMARY COVERTS Primaries and secondaries greyish-black, shafts brown but a few centimetres of subterminal shaft of

outer four to five primaries white; no further white on remiges. Primary coverts with faint, narrow white fringes to tips.

In *P. fulva*, remiges similar but white fringes of primary coverts sometimes slightly wider. In *P. apricaria*, much white on shafts of outer eight to nine primaries, and bases of inner primaries partly white, together forming white band across wing; white fringes on tips of primary coverts wider than in *P. fulva*.

TAIL Rectrices dark grey to black with small pale yellow lateral spots.

In *P. fulva*, these spots often slightly larger and deeper yellow. In *P. apricaria*, rectrices with yellow marks on feather-centres also, forming irregular marbling or barring. In all three species, extensive individual variation in size, colour and pattern of spots.

UNDERWING Underwing-coverts and axillaries uniform grey-brown.

In *P. fulva*, similar, in *P. apricaria* white, lesser under primary coverts partly marked with blackish spots and bars, greater underwing-coverts with pale grey inner web and white tip.

MEASUREMENTS & STRUCTURE Wing 183 mm, tail 63 mm, bill (to feathering) 22.3 mm and tarsus 39.8 mm. Tip of closed wing 16-17 mm longer than tip of tail; tip of longest tertial 21-27 mm shorter than tip of tail (slightly asymmetrical), reaching tip of p6 or p5/6 (p1 innermost primary). C 15 mm of tibia bare.

In *P. fulva*, bill and tarsus length similar but wing (and tail) distinctly shorter; longest primaries reaching beyond tip of tail (as in *P. dominica*) but tertials longer (table 1). In *P. apricaria*, wing and tail similar to or slightly longer than in *P. dominica* but tarsus and bill on average shorter and only c 10 mm of tibia bare; tip of closed wing reaching approximately to tip of tail, tertials about as short as in *P. dominica*.

Identification of *P. dominica*, *P. fulva* and *P. apricaria*

For characters other than those of juveniles mentioned above, see Kieser (1981), Pym (1982), Roselaar (1983), Hayman et al (1986), Dunn et al (1987) and Harris et al (1989). After comparing the characters cited by these authors with those of skins in the collection of ZMA (9 *P. dominica*, c 35 *P. fulva* and c 400 *P. apricaria*) and the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie (RMNH) in Leiden, Zuidholland (20 *P. dominica*, c 280 *P. fulva* and c 130 *P. apricaria*), the following remarks can be made.

According to Harris et al (1989), the tip of the longest tertial of *P. fulva* is level with the tip of the tail, while that of *P. dominica* is much shorter. This is supported by most

TABLE 1 Frequency of position of tip of longest tertial relative to tips of primaries (numbered descendantly) in skins of non-moulting *P. fulva*, *P. dominica* and *P. apricaria* (RMNH, ZMA). Juveniles and adults combined. For example, if tip of longest tertial is between p7 and p8 (= p7/8), tips of p8-10 are visible (provided that p9 and p10 are not equally long as is occasionally the case)

tip of longest tertial at	p5	p5/6	p6	p6/7	p7	p7/8	p8
<i>P. fulva</i>	—	1	3	4	12	13	1
<i>P. dominica</i>	1	1	3	4	—	—	—
<i>P. apricaria</i>	—	—	5	22	5	—	—

photographs (eg, Prater et al 1977: plate 2; Pym 1982: plate 41-42, 47, 49; Br Birds 77: plate 130, 1984; Dunn et al 1987: p 30, upper figure; Knox 1987: plate 243), but not by others (eg, Pym 1982, plate 50). However, in c 40 skins of *P. fulva* examined, the tip of the longest tertial falls distinctly short of the tip of the tail though, on average, less so than in *P. dominica*. (Note that the relative position of the tail- and tertial-tip may be influenced by the make-up of the skin, but good taxidermists try to put them in a natural position, taking note of the differences between, eg, the wing- and tail-tip before skinning.)

According to Dunn et al (1987), *P. dominica* and *P. fulva* differ in the number of primaries exposed beyond the tertials, with four or five in *P. dominica* and three in

162 *P. dominica*, Texas, USA, March 1982 (Arnoud B van den Berg)

P. fulva. As can be seen from table 1, based on a combined sample of adults and juveniles without moulting or missing tertials, the variation in the relative position of the tertials in *P. fulva* is large and include some long-winged birds in which many primary tips are exposed.

Dunn et al (1987) further stated that in both juvenile and winter plumage *P. dominica* has a solid dark line of varying width extending from just in front of the eye to the ear-coverts while *P. fulva* has a pale area immediately around the eye, with a distinct post-ocular spot on the posterior ear-coverts, well separated from the eye. However, in the skins examined, *P. fulva* has a narrow dark patch just in front of and below the eye and *P. dominica* usually has a blackish patch on the posterior ear-coverts, well separated from the eye. In fact, both species show a rather similar head pattern, differing mainly in the brighter yellow ground colour of *P. fulva* and the slightly broader streaks on the anterior ear-coverts and cheeks in *P. dominica*.

Hayman et al (1986) mentioned that the contrast between the dark mantle and upper scapulars (of which the yellow spots and fringes are quickly worn off) and the paler and brighter lower scapulars and upperwing-coverts is diagnostic when separating juvenile from adult *P. fulva*. However, this is a character of juvenile *P. dominica* and hardly of *P. fulva*. In *P. dominica*, the mantle and upper scapulars are virtually all-black by October-November, contrasting with the grey-brown lower scapulars and upperwing-coverts, which retain small pale yellow or off-white spots. In *P. fulva*, the pattern and contrast are similar to those in *P. apricaria*. In both *P. apricaria* and *P. fulva*, the worn juvenile mantle-feathers and upper scapulars are replaced by fresh yellow-fringed or -spotted winter-plumage feathers before the yellow spots are worn off.

Dunn et al (1987) tentatively suggested that a contrast between the yellow-spotted mantle and white-spotted upperwing-coverts is shown in *P. fulva*, unlike *P. dominica* which has yellow-spotted upperwing-coverts. However, in both species this contrast varies with time of year (all feathers of the upperparts are yellow-spotted shortly after fledging or moult, bleaching to a varying degree during winter). In spring, the upperparts are spotted yellowish again after moulting into summer plumage, but the upperwing-coverts are either grey-brown with traces of off-white spots or show a varying amount of new yellow-spotted summer-plumage feathers in both species. As can be seen from figure 1 and table 2, the ranges of bill and tarsus length of *P. dominica*, *P. fulva* and *P. apricaria* are very similar. A slightly longer tarsus in *P. dominica* and *P. fulva* is correlated with a slightly larger amount of bare tibia. However, the leg length also depends on the bird's posture which can vary strongly with

TABLE 2 Measurements (mm) of *P. fulva* from Indonesia, *P. dominica* from America and *P. apricaria* from Iceland and the Netherlands (Museum of Natural History Reykjavik, Iceland, RMNH, ZMA). Juvenile wing (here excluded but see figure 1) on average 3.1 mm shorter than adult wing in *P. fulva*, 7.6 mm in *P. dominica* and 0.4 mm in *P. apricaria*. A female *P. fulva* from Aru islands, Indonesia, with an exceptionally long wing (183 mm), is excluded

	n	wing (adult)				n	tarsus (adult + juvenile)				n	bill (adult + juvenile)			
		$\bar{x}$	SD	range			$\bar{x}$	SD	range			$\bar{x}$	SD	range	
<i>P. fulva</i>	16	168.8	5.43	160-175		32	42.6	1.57	40.0-46.2		32	23.3	1.09	21.6-25.6	
<i>P. dominica</i>	13	186.7	4.15	180-191		17	42.9	1.37	39.1-45.0		25	23.7	1.25	21.3-25.6	
<i>P. apricaria</i>	24	188.7	4.19	182-197		45	41.0	1.32	38.5-43.2		46	22.1	1.23	20.6-25.2	

163 *P. dominica*, Alaska, USA, June 1985 (Rinie van Meurs) 164 *P. fulva*, Oahu, Hawaii, April 1989 (René Pop)

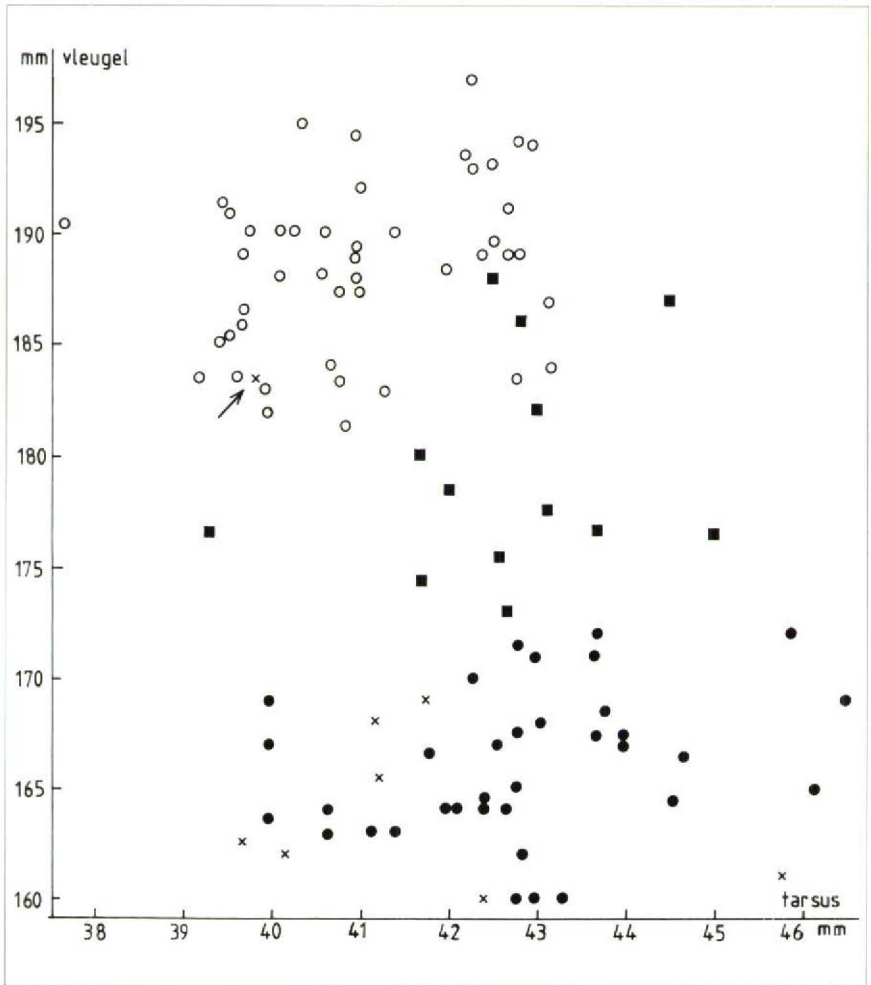

FIGURE 1 Wing and tarsus length of juvenile *P. fulva* (●) from Indonesia, juvenile *P. dominica* (■) from America and juvenile *P. apricaria* (○) from the Netherlands as well as of juvenile *P. fulva* (x) and juvenile *P. dominica* (→x) from the Netherlands. Based on measurements of skins in RMNH and ZMA

165 *Papricaria*, Maasvlakte, Zuidholland, September 1990 (René Pop) 166 *Papricaria*, Iceland, July 1985 (René Pop)

behaviour and weather. The most discriminating character is wing length, but note that juveniles have on average shorter wings than adults (see text of table 2) while females are often slightly longer-winged than males. Though variable, weights also differ. *P. apricaria* weighs on average c 200 g, but just prior to winter weight increases to c 260 g in December and just prior to spring migration to c 230 g in early May (Jukema 1982). In *P. dominica*, the average weight is c 145 g, increasing to c 180 g prior to migration (Mengel 1965, Roselaar 1983). For *P. fulva*, these figures are c 125 and c 153 g or more, respectively (Roselaar 1983). Thus, the average weights are markedly different, with *P. apricaria* appearing very bulky and *P. fulva* very slim but the variation is considerable, with a range in *P. apricaria* of 120-312 g, in *P. dominica* of 122-194 g and in *P. fulva* of 77-192 g (Roselaar 1983), and especially stragglers may deviate from the average weight.

distribution of *P. dominica* and *P. fulva*

P. dominica breeds in northern Alaska and arctic Canada, east to Baffin Island. It winters in Bolivia, southern Brazil, Paraguay and Argentina. During autumn migration, it follows an easterly route across Ontario and the western Atlantic Ocean and via the Lesser Antilles, the Guyanas and the interior of Brazil. In spring it returns along a more westerly route, via Colombia and Venezuela across the western Caribbean Sea, the Gulf of Mexico and the Mississippi valley.

P. fulva breeds in northern Siberia between the Yamal peninsula and Chukotsk and in western Alaska. Between Yamal and the Yenisey river, its breeding area overlaps with that of *P. apricaria*. In autumn and spring, the species migrates along a broad front across Asia and the Pacific, to and from wintering areas which stretch from India and Sri Lanka across south-eastern Asia to New Guinea, Australia, New Zealand, many Pacific islands and coastal California. Some birds winter in eastern and southern Africa and these migrate across the Arabian peninsula.

The breeding ranges of *P. dominica* and *P. fulva* overlap in western Alaska without evidence of hybridization (Conover 1945). The number of specimens from Alaska showing intermediate characters is not larger than elsewhere in the breeding range of either *P. dominica* or *P. fulva*, which again indicates that hybridization does not occur (Connors 1983). Furthermore, *P. dominica* is frequently observed within the

TABLE 3 Specimens of *P. fulva* from the Netherlands. 1 ZMA; 2 RMNH; 3 Fries Natuurmuseum, Leeuwarden, Friesland. The bird from Kootstertille, Friesland, dates from 1900, not 1901 as usually cited (eg, Snouckaert van Schauburg 1908).

17	Feb	1896	juv	Birdaard, Friesland	2
2	Dec	1897	juv	Munnekezijl, Friesland	1
16	Feb	1899	juv	Dokkum, Friesland	1
12	Dec	1900	juv	Kootstertille, Friesland	1
3	Nov	1908	juv	Texel, Noordholland	1
1	Dec	1912	juv	Buitenpost, Friesland	1
24	Mar	1916	juv	Dokkum, Friesland	2
mid	Oct	1916	juv	Friesland	1
	Oct	1939	?	Friesland	3

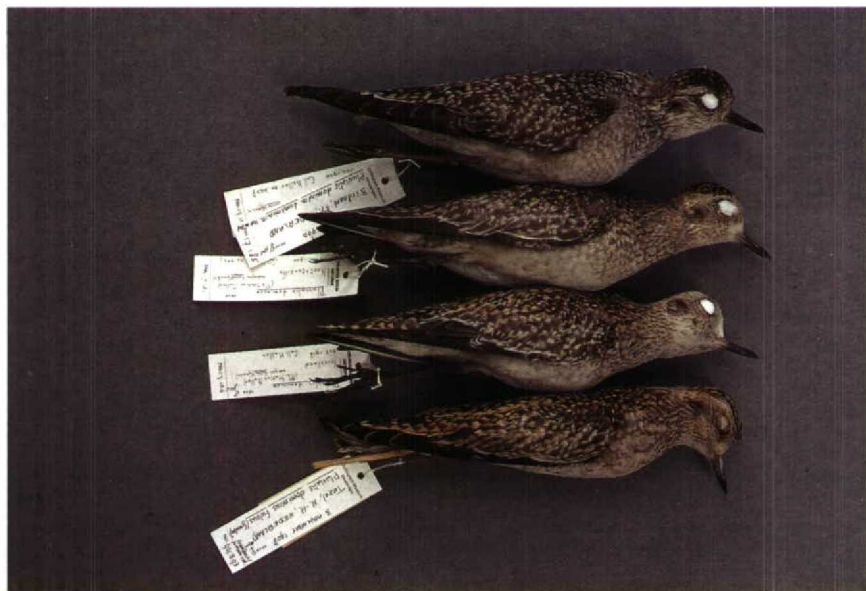
167 Juvenile *P. dominica* (centre), three juvenile *P. fulva* (left) and three adult winter *P. fulva* (right), all collected in the Netherlands during 1897-1916, Zoologisch Museum, Amsterdam, December 1989 (Arnoud B van den Berg)

breeding range of *P. fulva* in eastern Siberia and it probably breeds there; again, no hybrids are known. Specimens of *P. dominica* with enlarged gonads were collected during the breeding season on Wrangel Island and along Kolyuchinskaya Guba, Chukotsk (Portenko 1972), and small groups on migration or during the breeding season have been observed elsewhere on Chukotsk peninsula or Anadyr' land (Dement'ev & Gladkov 1951, Stepanyan 1975, Connors 1983, Tomkovich & Soloviev 1988).

occurrence of *P. fulva* in the Netherlands

With nine records (table 3), *P. fulva* outnumbers *P. dominica* in the Netherlands. This is very different from the situation in Britain and Ireland, where *P. dominica* has been recorded 108 times during 1960-85 but *P. fulva* only six or seven times (Dymond et al 1989). The present location of four more skins of *P. fulva* (cf Snouckaert van Schaumburg 1908, Eykman & ten Kate 1942) is unknown; hence, these records could not be verified and are, therefore, no longer considered acceptable by the Dutch rarities committee.

In Britain and Ireland, most of the six or seven *P. fulva* recorded in 1960-85 were adults and c 75% of the 16-20 birds recorded during 1870-1985 were in July-September and April (Witherby et al 1940, Dymond et al 1989). In contrast, most (if not all) *P. fulva* from the Netherlands were juveniles, collected during October-March. The temporal

168 Juvenile *P. dominica* (upper) and three juvenile *P. fulva*, collected in the Netherlands during 1897-1916, Zoologisch Museum, Amsterdam, December 1989 (Arnoud B van den Berg)

pattern is probably unbiased, since most of the birds have been collected by 'wilsterflappers' who were active as long as *P. apricaria* was present (figure 2). Despite trapping activities in July-September and April-May, not a single *P. fulva* was caught during these months. Figure 2 indicates that a first influx of *P. apricaria* takes place in July-August; these birds stay to moult until early October (Jukema 1982), then leave for France, the Iberian peninsula and north-western Africa (see Jukema & Hulscher 1988 for more details of breeding and wintering areas of *P. apricaria* ringed in the Netherlands). A second influx may occur at the onset of frost; these birds probably have moulted further east; perhaps their breeding grounds are located further east as well. It was with these birds that the Dutch *P. fulva* arrived. The temporal pattern is in agreement with the findings of Jukema (1987ab, 1988), who interviewed several old 'wilsterflappers' from Friesland. According to them, with the onset of frost, small darkish and (very) fat golden plovers with grey underwings and a neat dark cap used to arrive. Jukema (1987ab, 1988) suggested that this might indicate that *P. fulva* used to be a regular migrant. Few of these birds have reached the poulterer's shop (and, thus, the museums) because they were considered less valuable and tasteful than *P. apricaria* and, therefore, were usually eaten by the catchers themselves. Nowadays, *P. fulva* is no longer found among the still abundant *P. apricaria*.

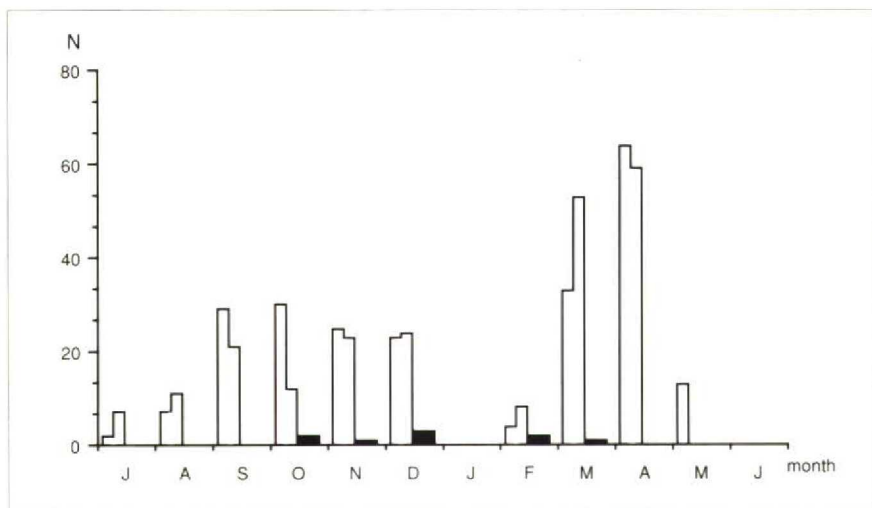

FIGURE 2 Temporal distribution of *P. fulva* recorded in the Netherlands (specimens/1.0 month, black; n=9) and *P. apricaria* received from 'wilsterflappers' during 1960-88 (specimens/0.5 month, white; n=448) at ZMA

acknowledgements

I would like to thank Gerlof Mees (Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden) for permission to examine specimens under his care, and Ævar Petersen (Museum of Natural History, Reykjavik, Iceland) for providing Icelandic specimens of *P. apricaria* on loan.

samenvatting

HERKENNING EN VOORKOMEN VAN AMERIKAANSE EN KLEINE GOUDPLEVIER IN NEDERLAND. De Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominica* en Kleine Goudplevier *P. fulva* worden tegenwoordig als aparte soorten beschouwd. Daarom voegt de vondst van een exemplaar van *P. dominica* tussen huiden van *P. fulva* uit Nederland in de collectie van het Zoologisch Museum in Amsterdam, Noordholland, een nieuwe soort toe aan de Nederlandse avifauna. De juveniele vogel werd verzameld door een onbekende 'wilsterflapper' te Birdaard, Friesland, in november 1900. Het exemplaar verschilt van *P. fulva* door het grotendeels ontbreken van geel in het verenkleed, donkerdere en grijzere zijkop, bovendelen en borst en door langere vleugels (figuur 1). De relatieve lengte van de langste tertial is niet altijd een goed kenmerk om *P. dominica* van *P. fulva* te onderscheiden: ook bij sommige *P. fulva* reiken veel handpennen voorbij de tertials (tabel 1) en reiken de tertials zelden tot de staartpunt. In de hand vormen vleugelmatten het beste kenmerk om *P. dominica*, *P. fulva* en de Goudplevier *P. apricaria* van elkaar te onderscheiden (tabel 2). In Nederland (tabel 3) zijn relatief meer gevallen van *P. fulva* (meestal verzameld door wilsterflappers in Friesland), in tegenstelling tot Groot-Brittannië en Ierland waar *P. dominica* talrijker voorkomt. Bovendien dateren de meeste Britse vondsten en waarnemingen van *P. fulva* van juli-september en april terwijl de Nederlandse *P. fulva* in de late herfst en winter gevangen werden (figuur 2).

references

- Connors, P G 1983. Taxonomy, distribution, and evolution of Golden Plovers (*Pluvialis dominica* and *Pluvialis fulva*). Auk 100: 607-620.
- Conover, B 1945. The breeding Golden Plover of Alaska. Auk 62: 568-574.
- Dement'ev, G P & Gladkov, N A 1951. Ptitsy Sovetskogo Soyuza 3. Moscow.
- Dunn, J L, Morlan, J & Wilds, C P 1987. Field identification of forms of Lesser Golden-Plover. Proc 4th Identif Meet Eilat Nov 1986: 28-33.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- Eykman, C & ten Kate, C G B 1942. De Nederlandsche vogels 3. Wageningen.
- Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1989. The Macmillan field guide to bird identification. London.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. London.
- Jukema, J 1982. Rui en biometrie van Goudplevier *Pluvialis apricaria*. Limosa 55: 79-84.
- Jukema, J 1987a. Was de Kleine Goudplevier (*Pluvialis fulva*) eens een talrijke doortrekker in Friesland? Vanellus 40: 84-99.
- Jukema, J 1987b. Were Lesser Golden Plovers *Pluvialis fulva* regular winter visitors to Friesland, the Netherlands, in the first half of the 20th century? Wader Study Group Bull 51: 56-58.
- Jukema, J 1988. Over de Aziatische Kleine Goudplevier *Pluvialis fulva* als doortrekker in Friesland. Limosa 61: 189-190.
- Jukema, J & Huischer, J B 1988. Terugmeldingskans van geringde Goudplevieren *Pluvialis apricaria* in relatie tot de strengheid van de winter. Limosa 61: 85-90.
- Kieser, J A 1981. Field identification of the Lesser Golden Plover. Bokmakierie 33: 62-64.
- Knox, A 1987. Taxonomic status of 'Lesser Golden Plovers'. Br Birds 80: 482-487.
- Mengel, R M 1965. The birds of Kentucky. Ornithol Monogr Am Ornithol Union 3.
- Portenko, L A 1972. Ptitsy Chukotskogo poluoostrova i ostrova Vrangelya 1. Leningrad.
- Prater, A J, Marchant, J H & Vuorinen, J 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders. Tring.
- Pym, A 1982. Identification of Lesser Golden Plover and status in Britain and Ireland. Br Birds 75: 112-124.
- Roselaar, C S 1983. In: Cramp, S & Simmons, K E L, The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Snouckaert van Schauburg, R C E G J 1908. Avifauna Neerlandica. Leeuwarden.
- Stepanyan, L S 1975. Sostav i raspredelenie ptits fauny SSSR: Nevorob'inye. Moscow.
- Tomkovich, P S & Soloviev, M Y 1988. Novye nakhodki kulikov na Chukotke. Zool Zh 67: 1756-1757.
- Witherby, H F et al 1940. The handbook of British birds 4. London.

C S (Kees) Roselaar, Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum), Postbus 4766, 1009 AT Amsterdam, Netherlands

After c 50 years, another *P fulva* was only very recently recorded in the Netherlands. A juvenile bird was trapped in Abbega, Friesland, on 8 November 1990 (cf plate 202, p 274). EDITORS

Brilsterns in Nederland en België in juli-augustus 1989

Hans Schekkerman & Peter L. Meininger

Op 4 juli 1989 waren wij bezig met het ringen van jonge vogels in een kolonie van c 300 paren Visdieven *Sterna hirundo* en enkele paren Noordse Sterns *S. paradisaea* op het terrein van DOW Benelux, grenzend aan de Westerschelde, 4 km ten westen van Terneuzen, Zeeland. Om 13:05, een half uur na aankomst in de kolonie, ontdekten we tussen de alarmerende Visdieven op korte afstand een rondvliegende stern met zeer donkere leigrijze bovendelen. Aan de kleur van de mantel, die lichter was dan die van de bovenvleugel en rug, kon de vogel vrijwel onmiddellijk worden herkend als een Brilstern *S. anaethetus*. De stern vloog enkele minuten lang op geringe hoogte rond alvorens op 150 m afstand neer te strijken aan de rand van de kolonie. Op zeer korte afstand waren veel wit in de staart en een tot achter het oog doorlopende witte plek op het voorhoofd zichtbaar, hetgeen de determinatie bevestigde. Om 13:20 verdween de Brilstern over de dijk in de richting van de Westerschelde. Enkele uren later bleek de vogel echter weer in de kolonie te zijn teruggekeerd. Om 17:00, kort nadat de eerste gewaarschuwde vogelaars waren gearriveerd, vloog de Brilstern weer de Westerschelde op, om 500 m uit de kust te gaan foerageren en na verloop van tijd langzaam in westelijke richting te verdwijnen. Later op de avond keerde de stern opnieuw terug naar de kolonie en werd waargenomen tot donker.

De volgende dag was de Brilstern langdurig in de kolonie aanwezig, met een onderbreking in de middag. Op dezelfde dag werd door René Beijersbergen een Brilstern gezien boven de vaargeul bij de Hooge Platen in de Westerschelde, 4 km ten oosten van Breskens, Zeeland, en 10 km ten noordwesten van het DOW-terrein. Om 20:00 werden de daar aanwezige vogelaars volkomen verrast toen twee Brilsterns in de kolonie opdoken en beide vogels baltsend konden worden waargenomen. Ook de volgende dagen waren nog één of twee Brilsterns aanwezig in de kolonie, zij het met afnemende frequentie. Op 7-8 juli werd nog maar één vogel gezien, op 8 juli alleen in de avond. Wel werd eerder op deze dag door Guus van Duin vanaf de veerboot van Perkpolder naar Kruiningen, Zeeland, een Brilstern waargenomen, zwemmend op de Westerschelde samen met enkele Kokmeeuwen *Larus ridibundus*.

In de morgen van 9 juli ontdekten Wim van Nunen en Bart de Schutter een Brilstern in een sternkolonie in het voorhavengebied van Zeebrugge, Westvlaanderen, België. Van 15:00 tot 15:30 werden twee vogels voor de laatste maal op het DOW-terrein gezien. In de avond van 12 juli was er echter weer één aanwezig te Zeebrugge. Op 14 juli werd opnieuw een Brilstern waargenomen op de Hooge Platen, vliegend tussen Visdieven. Dezelfde middag werd een exemplaar ontdekt in een meeuwen- en visdievenkolonie in Het Zwin, Westvlaanderen, België. De vogel werd hier dagelijks gezien tot 21 juli, vooral in de ochtend- en avonduren.

Op 24 juli om 8:40 werd door Nick van der Ham een zuidwaarts vliegende Brilstern gezien langs de Hondsbosse Zeewering bij Camperduin, Noordholland. Om 11:00

ontdekte Piet Munsterman een exemplaar bij de Zuidpier van IJmuiden, Noordholland, dat zich van 15:00 tot laat in de avond op het strand door vele vogelaars van nabij liet bekijken.

Vijf dagen later (29 juli) werd wederom een Brilstern waargenomen in het Deltagebied, ditmaal langs de Philipsdam in het (zoete) Krammer-Volkerak, Zeeland. Deze vogel verbleef hier tot en met 1 augustus temidden van een grote concentratie Visdieven en andere sterns. Na deze datum zijn geen waarnemingen meer bekend geworden.

Het is onduidelijk of alle bovengenoemde waarnemingen betrekking hebben op dezelfde individuen. De waarnemingsdata en -tijden geven echter geen aanleiding om aan te nemen dat meer dan twee vogels tegelijk in Nederland en België aanwezig zijn geweest.

beschrijving

De beschrijving is opgesteld aan de hand van aantekeningen gemaakt te Terneuzen op 4 en 7 juli, aangevuld met foto's gemaakt bij Terneuzen op 7 juli en bij IJmuiden op 24 juli.

GROOTTE & BOUW Zowel in zit naast Visdief als in vlucht iets groter of forser overkomend dan Visdief, met langer lijkende vleugels, vooral door langere arm. In zit poten iets langer lijkend dan bij Visdief. Snavel lang en

slank, vrijwel recht, met weinig duidelijke gonys. Staart lang en diep gevorkt. In zit lange vleugels staartveren geheel bedekkend.

KOP Zwarte kopkap, tamelijk ver in nek

169 Brilstern *Sterna anaethetus*, IJmuiden, Noordholland, juli 1989 (Arnoud B van den Berg)

doorlopend, doorbroken door witte voorhoofd en wenkbrauw; zwart op kruin ver naar voren doorlopend, smalle witte voorhoofdsbaan overlatend die naar achteren versmalde en doorliep tot ruim achter oog. Teugel zwart. Zwarte kopkap scherp gescheiden van lichtgrijze nek. Sommige waarnemers zagen verschil in verloop ondergrens van de kopkap: recht bij ene, geknikt bij andere vogel. BOVENDELEN Donker bruingrijs, met gradiënt van licht naar donker over nek-mantel-rug/armdekveren-handvleugel. Mantel tamelijk donker bruingrijs, naar voren geleidelijk lichter wordend tot grens met zwarte kopkap; in vlucht duidelijk zichtbaar contrast tussen bovenvleugel en lichter grijze mantel. Rug donker bruingrijs. Stuit en bovenstaart middelgrijs.

ONDERDELEN Wit met zeer vaag (in direct zonlicht onzichtbaar) grijszweem.

VLEUGEL Bovenzijde handvleugel bruin-zwart. Armvleugel donker bruingrijs met in goed licht duidelijk zichtbare grijszwarte kleine dekveren; voorrand (kleinste dekveren) zuiver wit. In zit slagpennen en voorste deel vleugel donkerst, bijna zwart. Onderdekveren wit. Slagpennen donker grijs, opvallende

brede donkere vleugelachtterrand vormend. STAART Gesloten staart in vlucht met duidelijke witte zijrand; wanneer gespreid t6 geheel, t5 grotendeels en t4 gedeeltelijk wit; overige penne bruingrijs. Vogel van 8 juli had buitenste staartpennen onvolgroeid, aan binnenzijde tussen staartvork uitstekend (alleen opgemerkt op foto's).

NAAKTE DELEN Snavel zwart. Poot zwart. Iris zeer donker.

GELUID In vlucht van dichtbij enkele malen een zacht en melodieuze vrij laag *wow* of *hoe*, enigszins herinnerend aan Zwartkopmeeuw *L. melanocephalus* doch korter en zonder duidelijke klankbuiging. Op 7 juli in vlucht van nabij zacht *wep* (René Pop).

VLUCHT Gemakkelijk en rustig maar zeker niet langzaam, met ondiepe slagen van enigszins stijf gehouden vleugels, met hand steeds iets lager gehouden dan arm. Veel glijdend met stilgehouden vleugels, daarbij licht kantelend en herinnerend aan Kleine Jager *Stercorarius parasiticus*. Lange staart meestal gesloten, alleen bij scherpe wending en, bij foerageren op zee, op laagste punt duikvlucht gespreid. Foerageerde door duikvluchten, niet door stootduiken.

gedrag

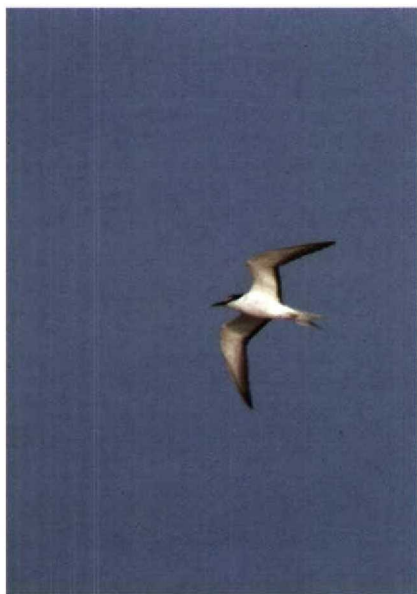
In de kolonie bij Terneuzen gedroegen de Brilsterns zich tamelijk onopvallend. Ze zaten langdurig op de grond, afgewisseld met korte vluchten door de kolonie. Soms werd lichte agressie tov de vogels door de aanwezige Visdieven waargenomen.

In de avonden van 5-6 juli werden bij het DOW-terrein baltsvluchten waargenomen. Hierbij beschreven de twee Brilsterns grote cirkels terwijl ze steeds hoger schroefden in een snelle en wendbare vlucht. Af en toe werd het cirkelen onderbroken door slechts enkele seconden durende 'synchroon-vluchten' waarbij de vogels vlak naast of boven elkaar vlogen, dezelfde houding aannamen en tegelijkertijd wendingen uitvoerden. Tijdens het cirkelen werd enige malen een Zwartkopmeeuw-achtige roep gehoord. Op het hoogste punt van de cirkelvlucht waren de vogels een flinke afstand van de kolonie afgedwaald. Ze keerden terug in een rechtlijnige vlucht op enige afstand van elkaar en landden op ruime afstand van elkaar in de kolonie. Het geheel nam c. 10 min in beslag.

Op 8 juli om 22:00 werd waargenomen hoe een Brilstern naar een Visdief toevloog en begon te baltsen. Hierbij werden de vleugels laag gehouden en de staart af en toe omhoog gestoken. Tijdens dit gedrag liep de vogel enkele rondjes. Na enige minuten braakte deze een visje uit en probeerde dit de Visdief aan te bieden. Hierbij werd de kop omlaag gehouden.

determinatie

De determinatie van de Brilsterns was tamelijk eenvoudig. Slechts drie sternsoorten vertonen de combinatie van donkere leigrijze bovendelen en witte onderdelen:

170-171 Brilsterne *Sterna anaethetus*, IJmuiden, Noordholland, juli 1989 (Arnoud B van den Berg)

Brilsterne, Bonte Sterne *S. fuscata* en Grijsrugsterne *S. lunata*. De Bonte Sterne verschilt van beide anderen door donkerdere bovendelen, met name mantel en nek, die niet opvallend lichter zijn dan de vleugels, en door een andere vorm van het wit op het voorhoofd. Dit reikt bij Bonte Sterne niet in een punt naar achteren voorbij het oog zoals bij Brilsterne en Grijsrugsterne. De Grijsrugsterne, die in zijn verspreiding beperkt is tot het Pacifische gebied, lijkt sterk op de Brilsterne, doch verschilt vooral door nog lichtere mantel en rug en doordat alleen de buitenste staartpen wit is (Harrison 1983, 1987). Dit laatste is ook het geval bij de Bonte Sterne maar de Atlantische ondersoort van de Brilsterne heeft meer wit in de staart.

Van de Brilsterne worden vier ondersoorten onderscheiden waarvan *S. melanoptera* voorkomt in de Atlantische Oceaan (Cramp 1985). Deze onderscheidt zich onder andere van *S. antarctica* uit de Rode Zee en de Perzische Golf door een iets lichtere mantelkleur en de aanwezigheid van wit in de buitenste drie staartpennen, in plaats van alleen t6 en (soms) een klein deel van t5 (Cramp 1985, Harris 1988). De grote hoeveelheid wit in de staart van de Brilsterne in Nederland en België geeft aan dat zij tot *S. melanoptera* behoorden. Beide vogels waren in adult klee. Brilsterne in eerste zomerklee hebben een kortere staart en missen de witte verlengde buitenste pennen.

verspreiding en voorkomen

Het verspreidingsgebied van de Brilsterne omvat de kusten van alle tropische oceanen. *S. melanoptera* broedt op eilanden in het Caraïbische gebied (voor de

kusten van Honduras en Venezuela, op de Bahamas en de Westindische eilanden) en plaatselijk langs de Westafrikaanse kust: de Golf van Guinée, Sénégal, Mauritanië en Westsahara (Cramp 1985, Harrison 1987). De populaties langs de Afrikaanse kust omvatten waarschijnlijk in totaal niet meer dan 1000 paren, en schijnen in grootte af te nemen (Heim de Balsac & Mayaud 1962, Dupuy 1984, Campredon 1987). Brilsterns uit het Caraïbische gebied komen in de zomermaanden via de Golfstroom regelmatig noordelijk tot North Carolina, USA, en worden na tropische stormen ook elders langs de Atlantische kust van Noordamerika gezien (Harrison 1983).

De Brilsterns in Nederland en België vormden het eerste geval voor beide landen. Op 16 juli 1989 werd kortstondig een Brilstern waargenomen bij Hauxly en Seaton Sluice, Northumberland, Groot-Brittannië. Het is geenszins uitgesloten dat dit één van de Nederlandse vogels is geweest. Naast het Nederlands/Belgische geval zijn in Europa tot en met 1989 16 gevallen van de Brilstern vastgesteld: in Denemarken, Frankrijk (twee) en Groot-Brittannië (13). De acht Britse gevallen tot en met 1982 (waarvan de eerste vijf vondsten) zijn uit augustus-november, met uitzondering van één geval in april. In tegenstelling hiermee zijn de vijf Britse gevallen vanaf 1983 en alle gevallen op het Europese vasteland (alle na 1985) uit juni-augustus. De meeste zomerwaarnemingen betroffen vogels die verschenen in broedkolonies van Vissdieven of Grote Sterns *S. sandvicensis*.

dankzegging

Arnoud van den Berg en René Pop stelden fotomateriaal ter beschikking. Jaap Eerdmans en Leo Stegeman beschreven het baltsgedrag. Voor informatie worden verder bedankt René Beijersbergen en Ruud van Dongen.

summary

BRIDLED TERNS IN THE NETHERLANDS AND BELGIUM IN JULY-AUGUST 1989 In July-August 1989, Bridled Terns *Sterna anaethetus* were observed in the Netherlands and Belgium. One was seen from 4 to 12 July and two from 5 to 12 July at several localities along the Westerschelde, Zeeland, Netherlands. From 9 to 21 July one of these visited the adjoining coast of Westvlaanderen, Belgium. The birds were mostly seen in colonies of Common Tern *S. hirundo* near Terneuzen, Zeeland, and Knokke, Westvlaanderen. They were observed displaying towards each other and towards a Common Tern. On 24 July, a Bridled Tern flew southward along the coast at Camperduin, Noordholland, Netherlands, and was subsequently found resting on the beach at IJmuiden, Noordholland. From 29 July to 1 August, one stayed at the Philipsdam, Zeeland. It is assumed that the same two birds, both adults, were involved in all of these observations. A large amount of white in the tail indicated that they belonged to the Atlantic subspecies *S. a. melanopectus*. These observations constituted the first records of Bridled Tern for Belgium and the Netherlands. Besides these, there have been 16 records of this species in Europe up to 1989: in Denmark, France (two) and Great Britain (13). Recent (post-1982) European records all have occurred in June-August, mostly in breeding colonies of other terns.

verwijzingen

Campredon, P 1987. La reproduction des oiseaux d'eau sur le Parc National du Banc d'Arguin (Mauritanie) en 1984-85. *Alauda* 55: 187-210.

Cramp, S 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.

Dupuy, A R 1984. Quelques données nouvelles sur l'avifaune du Sénégal ainsi que sur celle des îles de la Madeleine. *Alauda* 52: 177-183.

Harris, A 1988. Identification of adult Sooty and Bridled Terns. *Br Birds* 81: 525-530.

Harrison, P 1983. Seabirds: an identification guide. Beckenham

Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. Londen.

Heim de Balsac, H & Mayaud, N 1962. Les oiseaux du nord-ouest de l'Afrique. Parijs.

Hans Schekkerman, Mr Ludwigstraat 1, 1901 PS Castricum, Nederland
Peter L Meiningen, Rijkswaterstaat, Dienst Getijdewateren, Afdeling Biologie,
Postbus 8039, 4330 EA Middelburg, Nederland

mededelingen

Etymologie van de naam 'Smelleken' Volgens Lanting (Grasduinen 11: 29, 1980) stamt de naam 'Smelleken' uit Brabant en is de betekenis raadselachtig. Een vergelijking met de Franse, Spaanse en zelfs Engelse en Duitse naam brengt echter veel verheldering. De oorsprong van al die namen gaat terug naar het Oudfrans 'esmeril' en het Oudhoogduits 'smiril', de namen voor een metaalachtig gesteente dat we kennen onder de namen 'smergel' en 'amaril', gebruikt om te slijpen en bruin-blauwachtig van kleur. Het is hoogstwaarschijnlijk deze kleur die de 'steenvalk' zijn namen heeft bezorgd. In het Nederlands zou het dan oorspronkelijk 'smergelken' geweest moeten zijn. Ook de oude Nederlandse naam 'smerlijn' houdt hiermee ongetwijfeld verband.

summary

ETYMOLOGY OF THE NAME 'SMELLEKEN' The etymology of the Dutch name 'Smelleken' for the Merlin *Falco columbarius* is discussed. It is argued that, like in some other European languages, the name has been derived from the respective Old-French and Old-German words 'esmeril' and 'smiril', both referring to a brown-bluish metallic stone.

Klaas J Eigenhuis, Seringenstraat 6, 1431 BJ Aalsmeer, Nederland

Ivoormeeuw te Stellendam in februari 1990 Op zondag 11 februari bracht ik, zoals altijd na een dagje vogelen in het Deltagebied, een bezoek aan de Buitenhaven van Stellendam, Goeree, Zuidholland. Toen ik om 16:55 langs de vissersboten reed, zag ik plotseling een sneeuwwitte meeuw vliegen die ik direct herkende: een eerste-winter Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*! Ik vroeg mijn vrouw Linda of zij René Pop telefonisch wilde waarschuwen; ondertussen probeerde ik de vogel te fotograferen. Dit viel niet mee want er stond een stormachtige zuidwesten wind en het was zwaar bewolkt. De vogel vloog voortdurend langs de boten heen en weer zonder ook maar één keer te gaan zitten.

Na enige tijd keerde Linda onverrichterzake terug: RP bleek niet thuis te zijn. Jammer genoeg had ik geen andere telefoonnummers bij me om vogelaars te waarschuwen. Later kwam een lid van de VWG Goeree-Overflakkee langs, die me tot mijn grote

verbazing vertelde dat de Ivoormeeuw al vanaf vrijdag 9 februari aanwezig was en reeds door de 'hele vogelwerkgroep' was gezien! Toen het donker begon te worden en de vogel uit het oog werd verloren, besloot ik huiswaarts te keren waarna ik alsnog RP inlichtte. Tijdens de daarop volgende dagen werd de Ivoormeeuw door vele 100en vogelaars waargenomen. De vogel werd op maandag 19 februari voor het laatst gezien.

GROOTTE & BOUW Iets groter dan Stormmeeuw *Larus canus* maar plomper en meer gedrongen lijkend. In zit duifachtig door volle borst, korte stevige poten en manier van lopen. Ronde kop en korte hals. Lange vleugels.

KOP & HALS Sneeuw wit met enkel vaag grijs vlekje. Rond snavelbasis groezelig zwart gevlekt.

BOVENDELEN Mantel, rug, schouder en stuit sneeuw wit met hier en daar vaag zwart of grijs vlekje.

ONDERDELEN Borst, buik, flank en anaalstreek sneeuw wit met op borst enkele vage donker-grijze vlekjes en op onderstaartdekveren enkele zwarte vlekjes.

BOVENVLEUGEL Alle vleugeldeksen en slag-

pennen met zwarte toppen, tezamen stippellijnen vormend; toppen naar binnen toe afnemend in grootte, dus hand en buitenste gedeelte van arm meest opvallend getekend.

ONDERVLEUGEL Sneeuw wit met aan alle slagpennen zwarte toppen. Buitenste dekveren onregelmatig zwart gevlekt.

STAART Wit met smalle zwarte eindband.

NAAKTE DELEN Iris zeer donker bruin. Snavelbasis blauwgrijs; punt (c 1/3 van snavellengte) en snijrand geel. Poot zwart.

GELUID Enkele keren melancholisch *psieooo*.

GEDRAG Zeer mak. Op visafval afkomend en daarbij dominant over andere meeuwen.

172 Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*, Stellendam, Zuidholland, februari 1990 (Frank Dröge)

173 Ivoormeeuw *Pagophila eburnea*, Stellendam, Zuidholland, februari 1990 (Frank Dröge)

Het sneeuwwitte voorkomen, de opvallende zwarte stippellijnen op de bovenvleugels, de blauwgrijze snavel met gele punt, het groezelige gebied rond de snavelbasis en het donkere oog duiden op een eerste-winter Ivoormeeuw en sloten alle andere meeuwen uit. De zwarte poten sloten een leucistische meeuw uit (cf Harrison 1983, Grant 1986).

Dit was de tweede waarneming van de Ivoormeeuw voor Nederland. Het eerste geval was precies 3 jaar eerder, namelijk op 9 februari 1987 op Schiermonnikoog, Friesland (Visser & van der Wal 1987).

De Ivoormeeuw verblijft gewoonlijk het hele jaar rond pak- en drijfs in hoogarctische gebieden. In het Westpalearctische gebied broedt hij in kleine kolonies of verspreide paartjes op vlakke en ruige kusten of in bergachtige gebieden van Spitsbergen en Frans Jozefland (cf Dutch Birding 8: 66-67, 1986). Het voedsel bestaat uit ongewervelde dieren, vis, kadavers, afval en uitwerpselen van robben, walrussen en ijsberen. Soms dwaalt een Ivoormeeuw naar het zuiden af: in Groot-Brittannië en Ierland zijn meer dan 100 gevallen bekend, in Noorwegen meer dan 50, in Finland en Zweden enkele 10-tallen en enkele in de BRD, Denemarken en Frankrijk. De meeste waarnemingen vielen in de periode november-februari en betroffen meestal onvolwassen vogels (cf Cramp & Simmons 1983, Harrison 1983).

summary

IVORY GULL AT STELLENDAM IN FEBRUARY 1990 From 9 to 19 February 1990, a first-winter Ivory Gull *Pagophila eburnea* was present at Stellendam, Zuidholland. This was the second record for the Netherlands; the first was on 9 February 1987 on Schiermonnikoog, Friesland.

verwijzingen

- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
 Grant, P J 1986. Gulls: a guide to identification. Tweede druk. Calton.
 Harrison, P 1983. Seabirds: an identification guide. Beckenham.
 Visser, C & van der Wal, C A 1983. Ivoormeeuw op Schiermonnikoog in februari 1987. Dutch Birding 9: 60-62.

Frank Dröge, Jan Oudegeeststraat 38, 3119 HD Schiedam, Nederland

Reuzenster met rode poten Op 16 augustus 1990 observeerde ik een adulte Reuzenster *Sterna caspia* langs de Oostvaardersdijk, Flevoland. De vogel bevond zich tussen c 300 Kokmeeuwen *Larus ridibundus* en c 50 Vissdieven *S hirundo*. De afstand bedroeg c 1 km. Ik slaagde erin enkele foto's van de vogel te maken. Bij bestudering hiervan bleek de vogel helderrode poten te hebben. Cramp (1985) noemt zwart als normale pootkleur (vaak met een roodbruine tint) terwijl de voetsoelen rozebruin, oranjegeel, oranjerood of zwart kunnen zijn. van Aalst (1989) maakte melding van een adulte Reuzenster met helderrode poten op 22 september in de Camargue, Bouches-du-Rhône, Frankrijk. Tevens merkte hij op dat Roland Staav, die meer dan 10 jaar studie maakte van het broeden van Reuzenster in Zweden, slechts eenmaal een vogel met rode poten waarnam. Tenslotte is er een waarneming van een juveniele Reuzenster met oranje poten op het strand tussen Katwijk aan Zee en Noordwijk, Zuidholland, op 2 september 1957 (ten Kate 1957).

summary

CASPIAN TERN WITH RED LEGS On 16 August 1990, a Caspian Tern *Sterna caspia* with bright red legs was observed and photographed at the Oostvaardersdijk, Flevoland.

verwijzingen

- van Aalst, G W M 1989. Caspian Tern with bright red legs. Dutch Birding 11: 27.
 Cramp, S 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
 ten Kate, C G B 1959. Ornithologie van Nederland, 1956-II en 1957. Limosa 32: 37-69.

Tobi Koppejan, P Gootjesstraat 3, 4333 CT Middelburg, Nederland

asian-pacific birds

Status of *Pitta caerulea* and *P schneideri* on Sumatra, Indonesia Breeding, distribution, habitat and status of Giant Pitta *Pitta caerulea* and Schneider's Pitta *P schneideri* on Sumatra, Indonesia, were summarized by van Marle & Voous (1988: 145). An examination of the holdings of *caerulea* and *schneideri* of the Rijksmuseum van Natuurlijke Historie RMNH in Leiden, Netherlands, revealed two misidentified specimens in juvenile plumage from Sumatra. These have been recorded as *caerulea* but are, in fact, *schneideri* for reasons detailed below. This error has persisted in the literature and renders the account of *caerulea* in van Marle & Voous (1988) inaccurate on several points.

The first specimen (RMNH cat no 4, plate 174), sexed as a male, was collected in June 1834 (not March as quoted by van Marle & Voous 1988) by S Müller at Batang

Singgalang, at the base of Mount Singgalang, West Sumatra (cf Müller 1835: 40-41). It was recorded as *P gigas* by Müller & Schlegel (1840: 8) and figured as *coerulea* (sic) by Schlegel (1864: plate 1, figure 3). The second bird (RMNH cat no 5), sexed as a female, was collected on 12 December 1884 at Surian (Soerian) on the eastern slopes of the Bukit Barisan range, Padang Highlands, by C Klaesi. It was recorded as *caerulea* by Büttikofer (1887: 64). Both specimens are mentioned by van Marle & Voous (1988) in their account of *caerulea*.

identification of immature P caerulea and P schneideri The juvenile plumage of *caerulea* has been described by Baker (1920: 580), Riley (1938: 256), Chasen (1939: 195) and Round et al (1989: 42). Breeding of *caerulea* in captivity was described by McKelvey & Miller (1979), who provided an illustration of a juvenile in black-and-white but no description of the juvenile plumage nor its post-juvenile moult. The juvenile plumage of *schneideri* was briefly described by Hartert (1909: 10) and Robinson & Kloss (1924: 268) and was figured by Robinson & Kloss (1918: plate 6). Juvenile *caerulea* differs from *schneideri* by its unmarked, dull dark greyish-brown mantle, back and rump, buff ear-coverts, mostly buff forehead and forecrown and coarsely mottled buff-and-black hindcrown and nape, which lack any rufous tinge. Also, the underparts are dark brown, becoming very coarsely marked with buff with increasing age. The plumage of the two RMNH specimens may be described as follows.

174 Schneider's Pitta *Pitta schneideri* (RMNH cat no 4), juvenile, collected in June 1834 at Batang Singgalang, Sumatra, Indonesia, by S Müller. This specimen was previously figured as Giant Pitta *P coerulea* (sic) by Schlegel (1864: plate 1, figure 3) (Ingrid Henneke)

RMNH cat no 4 (plate 174): upperparts dull brown, rump damaged but with some grey-blue feathers, most juvenile feathers of rump and uppertail-coverts brown with whitish apical spots. Lesser and median upperwing-coverts with whitish-buff pointed spots. Crown feathers blackish-brown with small buffy-white central spots, these being larger on forehead, sides of crown and nape and becoming more buffy on nape and uppermantle. Dark streak over upper ear-coverts, cheeks mottled greyish. Underparts a mixture of orange-brown and buff, many juvenile feathers on breast and sides of breast having whitish-buff tips; chin and throat dirty white. RMNH cat no 5: upperparts dull brown, rump and uppertail-coverts grey-blue. Forehead and forecrown dark chestnut, feathers of hindcrown blackish-brown with buffy-white centres; nape and sides of hindcrown and hindneck chestnut, approaching coloration of adult female *schneideri*. Black streak over upper ear-coverts as in adult *schneideri*. Underparts dull buffy-brown, paler on throat, overall slightly darker than adult *schneideri* but specimen is dirty. Wing with buff spots on lesser and median upperwing-coverts near bend of wing.

The two specimens were compared with two juvenile *schneideri* in RMNH, collected by E Jacobson at Suban Ajam, Gunung Kaba (Robinson & Kloss 1924: 267).

Field no 476 (juvenile male): back mixed brown-and-blue but rump with soft juvenile brown feathers with white terminal spots (cf Robinson & Kloss 1918: plate 6; specimen British Museum (Natural History) BMNH 1920.6.29.199 examined). Small pale central spots of predominantly blackish-brown crown become more rusty-buff on nape and sides of neck, forming rusty-spotted band. Many feathers of underparts dull blackish-brown with whitish spots. Spots on wing-

coverts whitish.

Field no 370 (juvenile male): roughly similar to no 476 but crown-spots much larger, albeit more diffuse. Spots on nape and sides of neck very rusty. Underparts with more adult feathers, spots on juvenile feathers being less whitish, more diffusely marked, identical to those of RMNH cat no 4. Another juvenile *schneideri*, from Gunung Dempo, 2300 m (Museum of Comparative Zoology MCZ no 177735) is very similar.

Apparently, the spotting of the juvenile feathers of *schneideri* becomes more buffy with age. Measurements of RMNH cat nos 4 and 5 appear in table 1; they fall within the range of *schneideri*. No measurements of *caerulea* from Sumatra are available but measurements of juveniles from the Malay Peninsula (n nominate subspecies) and Borneo (*hosei*) approach those of adults (table 1).

The description of juvenile *caerulea* in Chasen (1939) is that of a female fledgling from Perlis (specimen BMNH 1936.4.12.1631 examined), which is similar to a fledgling collected at Lay Song Hong (Riley 1938; specimen United States National Museum USNM 160264 examined). The latter specimen and its description were apparently overlooked by Round et al (1989). The description by Baker (1926: 448) probably refers to BMNH 87.12.15, a juvenile female labelled 'Malacca'.

The old specimens of *schneideri* pre-date its type description by as many as 75 and 25 yr respectively, *schneideri* being the last but one species of *Pitta* to be described, in 1909. It must be solely due to the immaturity of the specimens and lack of comparative juvenile material of *caerulea* that neither Müller, Schlegel nor Büttikofer recognized the importance of the specimens in their hands.

distribution and status The foregoing could give the impression that *caerulea* remains known from a single locality on Sumatra, viz Lampung. However, van Marle

TABLE 1 Measurements (mm) of Giant Pitta *Pitta caerulea* and Schneider's Pitta *P schneideri*

coll regist no	age	wing	tail	tarsus	bill
<i>P schneideri</i>					
RMNH cat no 4	juv	116	47	49	36
RMNH cat no 5	juv	111	40.5	47	35.5
RMNH EJ 476	juv	119	41	48	33.5
RMNH EJ 370	juv	115	47	48	—
RMNH (n=7)	ad	117-124	41.5-49	48-52	35.5-38
<i>P caerulea</i>					
BMNH (n=3)	juv	131-139	47-52	50-51	32-34
BMNH (n=5)	ad	142-149	53-58	52-54	39-40

& Voous (1988) inadvertently omit Bengkulu (Bencoolen), its type locality! At least three specimens were collected there by Raffles (Sclater 1888: 417) and another three by Diard and Duvaucel (Schlegel 1863).

The extremely skulking behaviour of *caerulea*, the fact that its vocalizations have only recently been identified (Round et al 1989) and the limited coverage of lowland habitats on Sumatra by experienced ornithologists are the reasons for the presently very incomplete picture of its status on this island. The rapid destruction of its lowland habitat is a cause for concern but elsewhere *caerulea* is known to occur in marginal secondary habitats. Vocalizations of *schneideri* were even more recently identified (Hurrell 1989) but since its rediscovery in 1988 it has been repeatedly observed on Gunung Kerinci in 1989 (Arnoud van den Berg in litt). Although van Marle & Voous (1988) stated that *schneideri* had not been recorded since 1924, it was collected by J J Menden on Gunung Dempo in 1936 (specimens in the Museum Zoologicum Bogoriense ZMB, Bogor, Indonesia and MCZ examined). Given its known altitudinal range and the more advantageous conservation status of its required submontane and montane habitat, this species is considered to be secure, provided that the gazetted conservation areas on Sumatra (cf MacKinnon & MacKinnon 1986) can be adequately protected.

habitat The misidentified specimens also render the habitat of *caerulea*, quoted by van Marle & Voous (1988) as 'hill or lower montane forest', incorrect (cf Round et al 1989). No habitat not altitude is given for the Lampung record of *caerulea* by Vorderman (1891). The specimens collected by Raffles were presumably all collected in the immediate vicinity of Bengkulu, in the foothills of the Bukit Barisan range.

breeding of P caerulea on Sumatra As a further consequence, accounts of breeding of *caerulea* on Sumatra quoting the record of the juvenile from Batang Singgalang have been rendered invalid. Although *caerulea* undoubtedly is a breeding resident on Sumatra, no juveniles are known from the island and there are no nesting records. For an account of the first documented breeding of *caerulea*, see Round et al (1989).

acknowledgements I am grateful to Peter Colston and Michael Walters (BMNH), Raymond A Paynter (MCZ), Noerdjito (ZMB), Storrs L Olson (USNM) and Gerlof F Mees (RMNH) for access to material under their care. The study of collections in Washington (USNM) was funded by the Smithsonian Institution. Ingrid Henneke (RMNH) kindly prepared the illustration and GFM commented on a draft of this note. This is contribution no 2 in a series of studies of Asian-Pacific Pittidae; no 1 appeared in Dutch Birding 11: 16-18, 1989.

references

- Baker, E C S 1926. The fauna of British India, including Ceylon and Burma. Birds 3. 2nd ed. London.
Büttikofer, J 1887. Contribution to the ornithology of Sumatra. On a collection of birds, made by Dr. C. Klaesi, in the highlands of Padang (W. Sumatra) during the winter 1884-1885. Notes Leyden Mus 9: 1-96.
Chasen, F N 1939. The birds of the Malay Peninsula 4. London.
Hurrell, P 1989. Schneider's Pitta rediscovered in Sumatra. Kukila 4: 53-56.

- MacKinnon, J & MacKinnon K 1986. Review of the protected areas system in the Indo-Malayan realm. Cambridge.
- van Marle, J G & Voous, K H 1988. The birds of Sumatra. Br Ornithol Union Checkl 10. Tring.
- McKelvey, S D & Miller, B W 1979. Breeding the Giant Pitta at the San Antonio Zoo. Avic Mag 85: 109-111.
- Müller, S 1835. Aanteekeningen, over de natuurlijke gesteldheid van een gedeelte der westkust en binnenlanden van Sumatra; met bijvoeging van eenige waarnemingen en beschrijvingen van verscheidene, op dit, en andere Sunda-eilanden voorkomende dieren. Tijdschr Nat Geschied Physiol 2: 1-41.
- Müller, S & Schlegel, H 1840. Overzicht der in den Indischen Archipel levenden soorten van het geslacht *Pitta*. Verh Nat Geschied Ned Overz Bezitt Zool 2: 1-20.
- Riley, J H 1938. Birds from Siam and the Malay Peninsula in the United States National Museum collected by Drs. Hugh M. Smith and William L. Abbott. Bull US Natl Mus 172: 1-581.
- Robinson, H C & Kloss, C B 1918. Results of an expedition to Korinchi Peak, Sumatra 2, birds. J Fed Malay States Mus 8: 81-284.
- Robinson, H C & Kloss, C B 1924. On a large collection of birds chiefly from West Sumatra made by Mr. E. Jacobson. J Fed Malay States Mus 11: 189-347.
- Round, P D, Treesucon, U & Eames, J C 1989. A breeding record of the Giant Pitta from Thailand. Forktail 5: 35-47.
- Schlegel, H 1863. Revue méthodique et critique des collections déposées dans cet établissement. Mus Hist Nat Pays-Bas 3 (Monogr 14): 1-16.
- Schlegel, H 1864. De vogels van Nederlandsch Indië. Het geslacht *Pitta*: 1-27. Leiden.
- Vorderman, A G 1891. Over eene collectie vogels afkomstig van de Lampongs (Zuid-Sumatra). Nat Tijdschr Ned Indië 51: 201-249.

Frank Rozendaal, c/o Rijksmuseum van Natuurlijke Historie,
Postbus 9517, 2300 RA Leiden, Netherlands

brieven

Identification of Black Noddy and validity of December 1984 record in Mauritania From my encounters with Black (or White-capped) Noddy *Anous minutus* and Brown Noddy *A. stolidus* and from discussions with other birders, I have reached the conclusion that the difficulties involved in separating the two species, especially when direct comparison is impossible, are not widely appreciated. The situation is probably caused by inadequate statements in field guides (with the honourable exception of Harrison 1985), which emphasize differences in overall coloration, cap colour and size, none of which are reliable field marks, especially not in the Atlantic. This short note reviews the field identification of the two species with particular reference to the description of a bird observed at the Banc d'Arguin in Mauritania on 7 December 1984 which was claimed as a first record of Black Noddy for the Western Palearctic (Hazevoet 1985).

From the details given and from the photograph, it is obvious that the bird was a noddy of some kind. The only likely species being Black Noddy or Brown Noddy, both of which breed as close as Ascension Island, the islands of the Gulf of Guinea and St Paul's Rocks off Brazil (Harrison 1985). We can also assume that the bird was in adult or very worn juvenile plumage as it lacked pale tips to the upperwing-coverts.

The underwing is stated to be 'dark brown, underwing-coverts paler'. Black Noddy has the underwing almost uniform dark blackish-brown, with only very slight contrast between the flight-feathers and the fractionally paler underwing-coverts. Typically this contrast is extremely hard to observe, the bird appearing uniform below. Brown Noddy shows a clearly paler greyish-brown underwing-lining, bordered by a thin dark brown band along the leading edge and a much broader dark blackish-brown band along the trailing edge. This contrast is clearly visible in all but the most adverse light conditions.

Upper- and underparts are described as 'blackish-brown'. General coloration is not of much help in separating Black Noddy from Brown Noddy. In all conditions Black Noddy appears very dark blackish-brown or even almost black, but in my experience Brown Noddy can vary greatly, ranging from obviously dark brown, with darker blackish-brown flight-feathers and tail, in good light, to very dark blackish-brown overall, with minimal contrast on the upperwing, in harsh light. The pale areas on the primary coverts and the outer greater upperwing-coverts, contrasting with the much darker remainder of the upperwing-coverts, as depicted in the adult in flight figure of Brown Noddy in Harrison (1985), would appear to be an unusual variation or an error (there is no mention of such a contrast in the text) and as such is misleading. All the many adult Brown Noddies I have observed have shown uniform dark brown coverts. In good light conditions these contrast slightly with the even darker blackish-brown flight-feathers and a very narrow dark blackish-brown line along the leading edge of the wing.

The pale cap is described as 'sharply demarcated from lores and hindneck'. In both Black and Brown Noddies the pale cap is sharply demarcated from the dark lores. Typical adults of both species have the pale cap grading into the dark nape but there is some variation amongst apparent adult individuals of both species, some having a quite sharp demarcation between the pale cap and dark nape (pers obs). Such a sharp demarcation seems much more common in Black Noddy but a significant number of Brown Noddies also show it. Whether this feature is restricted to juveniles moulting into adult plumage or simply a result of general plumage variation amongst adults is unknown. The apparent sharpness of the demarcation between cap and nape depends also on the light conditions (Davidson & Davidson 1985, pers obs). Note, however, that juvenile Black Noddy has the white cap sharply demarcated from the dark nape whilst juvenile Brown Noddy lacks the pale cap or has only the forehead pale grey (Harrison 1985).

The different shape of the line of demarcation between the pale cap and the dark lores (rather straight in Black Noddy, curved or rather stepped in Brown Noddy) described by Orell (1981) is a useful but not totally reliable field mark on perched birds or flying birds at close range. The shape of the line varies individually, especially in juveniles (Olsen 1989), and with the angle at which the bird is seen. In extreme cases Black Noddy can show a stepped line of demarcation whilst Brown Noddy can show a rather straight line (cf photographs 703 and 705 in Harrison 1987). The narrow dark band of feathering across the base of the forehead in Brown Noddy is

a useful character to look for on perched birds at close range but some Brown Noddies do not appear to have it (Olsen 1989, pers obs).

The colour of the cap, like the overall coloration of the birds, is of little help in separating adults of the two species in the Atlantic, being only slightly whiter in Black Noddy than in the nominate subspecies of Brown Noddy (although other subspecies of the latter have greyer, less ash-white caps). Individual variation and varying light conditions all conspire to render this feature of limited value.

The bill is described as 'long and pointed'. Both species have long and pointed bills. Although the bill is proportionately somewhat longer in Black Noddy, the difference is not as great as is suggested by figure 1 in Oreel (1981) which much exaggerates the difference; Black Noddy is shown with bill slightly too long and Brown Noddy is shown with bill much too short. The main difference between the bills of the two species is in their shape. In Black Noddy, the bill is more slender, making it seem obviously longer, with a gently tapering upper mandible that is practically a mirror image of the lower mandible, whilst the bill of Brown Noddy is much stouter for most of its length and the culmen is quite strongly downcurved towards the tip of the upper mandible (Balch 1985, Olsen 1989: plate 82, pers obs).

The bird is described as a 'medium-sized tern, somewhat smaller than Sandwich Tern *Sterna sandvicensis* (direct comparison), with bulkier build and broader wings'. The nominate (Atlantic) subspecies of Brown Noddy is somewhat smaller but stockier than Sandwich Tern in the body (although other subspecies are about the same size as Sandwich Tern) and all subspecies have noticeably broad wings. Black Noddy is slightly smaller than the nominate subspecies of Brown Noddy and has somewhat narrower wings (although still broader than in Sandwich Tern). The differences in overall size are sufficiently small, however, to make this feature of little use in the field, even where both species can be compared directly.

The overall jizz of the two species does differ considerably, although – as always – it can be difficult to use when individual vagrants are involved and no comparisons can be made. Nevertheless, it is worth stressing that Black Noddy is an obviously more slightly built, graceful bird with a proportionately smaller head, slimmer neck, longer and much more slender bill and narrower wings than Brown Noddy, typically flying with more rapid almost fluttering wing-beats, in contrast to the more measured appearance of Brown Noddy in flight.

To summarise the above review, the essential features to concentrate on when trying to separate adults of the two species are the shape of the bill, the underwing pattern (or the lack of it) and the overall jizz of the bird. Features such as overall coloration, cap coloration, sharpness of the demarcation between the cap and nape, shape of the demarcation line between the cap and lores, presence or absence of dark feathering across the base of the forehead and overall size are not the best field marks and should be used only as supporting characters.

As the key information on bill shape, underwing pattern and jizz is missing from the description of the Mauritanian bird, and because the rather blurred photograph is of no help in filling the gaps, I do not feel it can be identified as either Black Noddy or Brown Noddy with any degree of certainty.

It is both surprising and disappointing that such a brief description and poor-quality photograph should have been published as evidence of a first record for the Western Palearctic. It is undoubtedly true that no rarities committee in western Europe would accept a new bird on to a national list on the basis of such a description and

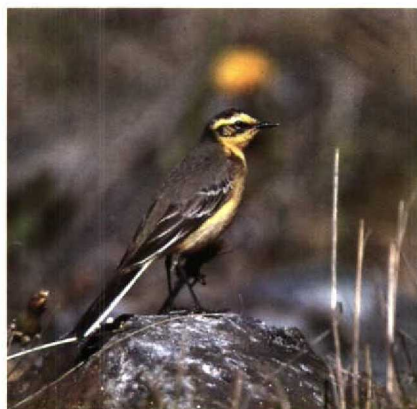
photograph and I feel strongly that the same strict standards that are applied in western Europe for first records should apply equally in the more distant parts of the Western Palearctic, particularly when misidentification is a possibility. Anyone recording a species for the first time from the region in a country lacking a national rarities committee should publish a detailed description and, preferably, submit the record for consideration by the recently constituted Western Palearctic List Committee (c/o J T R Sharrock, Fountains, Park Lane, Blunham, Bedford MK44 3NJ, UK) prior to publication.

references

- Balch, L G 1985. Answer to August photo quiz. *Birding* 17: 243-244.
Davidson, W & Davidson, H 1985. ID point: comparisons between Brown and Black Noddies. *Birding* 17: 213.
Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Beckenham.
Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. London.
Hazevoet, C J 1985. Black Noddy in Mauritania in December 1984. *Dutch Birding* 7: 25-26.
Olsen, K M 1989. Head pattern of Brown Noddy. *Dutch Birding* 11: 126-127.
Oreel, G J 1981. On field identification of White-capped Noddy. *Dutch Birding* 2: 140.

*Mark Beaman, Two Jays, Kemple End, Birdy Brow, Stonyhurst,
Lancashire BB6 9QY, UK*

Possible hybrid between Yellow and Citrine Wagtails in Finland in May 1990 With reference to the note by Shirihai (1990) on possible male hybrids between Yellow *Motacilla flava* and Citrine Wagtails *M citreola* in Israel, it is perhaps worth pointing out that a similar bird stayed at Turku, Finland, in May 1990. It was paired with a female Yellow Wagtail. Interestingly, two different calls were heard. One was much like the call of local Yellow Wagtails (although a bit more moderate and longer) while the other resembled the call of Citrine Wagtail. The *citreola*-like call was heard much less frequently than the *flava*-like call.

reference

- Shirihai, H 1990. Possible hybrids between Yellow and Citrine Wagtails in Israel. *Dutch Birding* 12: 18-19.

*Henry Lehto, Majoitusmestarinkatu
6 B 20, 20350 Turku, Finland*

- 175** Possible hybrid between Yellow *Motacilla flava* and Citrine Wagtails *M citreola*, male, Turku, Finland, May 1990 (*Henry Lehto*)

mystery photographs

37 Mystery photograph 37 was shown during the Dutch Birding mystery-bird competition in October 1989 on Texel, Noordholland, where it appeared to be one of the most difficult to identify: 87% of the contenders misidentified the bird of which 28% were of the opinion that it was Booted Warbler *Hippolais caligata*. However, the bird has no pale supercilium which not only excludes Booted Warbler but all *Acrocephalus*, *Hippolais* and *Phylloscopus* warblers and, together with the short bill and uniform colour, its structure and plumage fit a *Sylvia* warbler. The bird has no white in the tail, fresh plumage and a 'lack of features' which provides a straightforward identification of first-year Garden Warbler *S borin*. In addition there is a pale grey area just below the ear-coverts which is characteristic for many Garden Warblers. The bird was ringed and photographed on 11 October 1988 at Bloemendaal, Noordholland.

Probably, the reason why this Garden Warbler was mistaken for *Hippolais* were its structural anomalies due to a kind of dwarfism caused by aberrant growth presumably demonstrated by a distinct single growth bar in the remiges. The bill was shorter than in normal Garden Warbler, the length to feathering (8.7 mm) and length to skull (11.8 mm) being c 1.5 mm less than the minimum bill length, and wing (72 mm), tail (51.6 mm) and tarsus (18.8 mm) lengths were also less than, or near the minima

176 Garden Warbler *Sylvia borin*, first-year, Bloemendaal, Noordholland, October 1988
(Arnoud B van den Berg)

177 Garden Warbler *Sylvia borin*, first-year, Bloemendaal, Noordholland, October 1988
(Arnoud B van den Berg)

Mystery photograph 38, Berlengas, Portugal, June 1984. Solution in next issue.

given by Williamson's *Identification for ringers* 3 (1968) and Svensson's *Identification guide to European passerines* (1984). While the general appearance, pale brown-grey colour and bill length may recall Booted Warbler, bill width (3.6mm), wing and tail length showed overlap with eastern Olivaceous Warbler *H pallida elaeica* (which has, however, a different wing formula). An aberrant leucistic or flavistic Garden Warbler ringed and photographed on 30 July 1989 at Kamperhoek, Flevoland, showed that this species may indeed be a pitfall for ringers: it was submitted to the rarities committee as Olivaceous Warbler.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

recensies

R F A GRIMMETT & T A JONES 1989. *Important bird areas in Europe*. ICBP Tech Publ 9. International Council for Bird Preservation, Cambridge. 888 pp. ISBN 0-946888-17-5. GBP 21.50.

Alle belangrijke vogelgebieden die nog resteren in Europa zijn beschreven in dit monumentale boekwerk waarvan de informatie bijeengebracht is door vele ornithologen in alle Europese landen en verzameld en bewerkt door Richard Grimmett en Tim Jones. Het is de negende publicatie uit de serie 'Technische Publicaties' uitgegeven door de 'International Council for Bird Preservation'. Deze serie beoogt ornithologen, wetenschappers, natuurbeschermers en beheerders te voorzien van de meest recente informatie over de status van vogelsoorten, hun habitats, bedreigingen en de laatste gegevens over beschermingsonderzoek en beheer.

Het boek heeft een uitgebreide inleiding over het doel en de noodzaak van een lijst van belangrijke Europese vogelgebieden samen met de criteria voor opname en een overzicht van internationale maatregelen (conventies en programma's) voor de bescherming van vogels. Verder worden diverse lijsten van vogelsoorten gegeven die op wereld- of Europese schaal bedreigd worden, alsmede andere technische aspecten van vogelbescherming in Europa (oa 1% normen voor broed- en trekvogelpopulaties). Het grootste deel van het boek bestaat uit standaard beschrijvingen van vogelgebieden per land (2444 in totaal) met geografische coördinaten, beschermingsstatus, habitat karakteristieken, en een opsomming van de belangrijkste broed- en trekvogels. Gebieden met sterk bedreigde soorten zijn niet opgenomen of onvolledig beschreven. Deze beschrijvingen zijn uitermate accuraat, hetgeen de schrijver dezes bijvoorbeeld ondervond tijdens een bezoek aan een aantal gebieden rond de Zwarte Zee en de Zee van Azov die in het boek zijn opgenomen. Een ander gebied waar ondergetekende bekend mee is, Turkije, is ook grondig en volledig beschreven, inclusief het Aziatische deel. Uit deze twee steekproeven blijkt dat naast volledigheid het boek op uitstekende kwalitatieve gegevens gebaseerd is.

Het is geen boek voor soortenverzamelaars die in een korte vakantie de meest bekende vogelgebieden van een bepaald land aflopen om alle lokale soorten af te strepen. Dit monumentale werk is wel uitermate geschikt voor vogelaars die buiten de bekende paden willen treden en dezelfde soorten in niet of minder bezochte gebieden willen vinden. Op deze manier kunnen meer gegevens bijeengebracht worden van gebieden die de beschermingsstatus hard nodig hebben. Voor belangrijke vogelgebieden die nog niet in de lijst zijn opgenomen zijn achter in het boek formulieren te vinden welke naar de ICBP opgestuurd kunnen worden. Elke professionele ornitholoog in Europa behoort dit boek op de plank te hebben; voor elke vogelaar met een open oog voor Europese natuurbescherming is het bijzonder aanbevolen. TOM M VAN DER HAVE

A VILLAGE 1990. *The Kestrel*. T & A D Poyser, London. ISBN 0-85661-054-2. 352 pp. GBP 18.00.

Yet another excellent book from the long series of ornithological publications by T & A D Poyser. Not surprisingly, the book is beautifully compiled and reproduced, and generously endowed with numerous fine illustrations by Keith Brockie. Also, the book has a sturdy 'feel' to it which makes it a pleasure to hold and read.

The author has been studying Kestrels *Falco tinnunculus* since the mid-70s and has published a number of scientific papers concerning various aspects of the Kestrel's ecology and behaviour. The material in the book focusses on the author's own research carried out in a Scottish grassland area and two farmland areas 350 km further south in England, plus data produced by the Raptor Research Group at Groningen University, the Netherlands. The result is a book packed with information covering topics such as kestrel species around the world, hunting and prey selection, food intake and energetics, factors influencing population density and breeding performance, the breeding cycle and population dynamics.

There can be few people who know more about the intricacies of Kestrel biology than Andrew Village and it is this very fact that often makes books of this kind difficult to write. The text must be written so that the information contained within is accessible to scientists and non-scientists alike. On the whole, the author coped with this challenge well, although there were a few sections that I found rather laborious to read. To be fair, however, this may have as much to do with my degree of interest in particular topics as the style of delivery. The use of statistics in the text is cut to a minimum (which will probably be welcomed by many non-scientists) and even if the significance of a quoted F or t value is not obvious to the reader the liberal use of figures throughout the book help to clarify the situation. Needless to say, a substantial amount of data has been accumulated by the author during 15 years of research and, sensibly, he has not attempted to integrate tables of data into the text. The frequent use of tables where not absolutely necessary merely serves to disrupt the flow of reading. Even so, the data are presented in a block of 77 tables towards the end of the book so that they are available should they be required.

Another small raptor that has been the subject of intensive research, primarily by Ian Newton and co-workers, is the Sparrowhawk *Accipiter nisus*. The author makes frequent comparisons between his findings and equivalent results in the Sparrowhawk. It became noticeable as I read through the book that, with the exception of the American Kestrel *F. sparverius*, rather little reference was made to research on other falcons. Do we really know so little about the biology and ecology of, for example, the Merlin *F. columbarius* and Hobby *F. subbuteo* and isn't there anything, apart from pesticide residue research, of citable relevance in *The Peregrine Falcon* (Derek Ratcliffe)? If not, then *The Kestrel* also serves to highlight our lack of knowledge concerning the ecology of falcons in general.

However, this is a minor criticism of what in general is a very good book. It should appeal to a wide range of ornithologists with varying degrees of expertise. GRAHAM J HOLLOWAY

M Brooke 1990. *The Manx Shearwater*. T & A D Poyser, London. ISBN 0-85661-057-7. 246 pp. GBP 17.00.

Michael Brooke behandelt in deze nieuwe monografie in de 'Poyser-reeks' alleen de 'Britse' vorm van deze typische zeevogel. Hij besluit, na een korte bespreking van de problemen bij de indeling in soorten en ondersoorten, eenvoudigweg om alle ondersoorten van de Noordse Pijlstormvogel *Puffinus puffinus* als aparte soorten te beschouwen (ie, *P. puffinus*, *P. mauretanicus* en *P. yelkouan* in Europa). In 12 hoofdstukken geeft hij een algemene beschrijving (herkomst van de naam, klee, parasieten, biometrie en taxonomie), verspreiding en populatie, trek, broedseizoen (in drie hoofdstukken onderverdeeld), de geheimzinnige ziekte 'puffinosis', populatiebiologie, geluid, hoe een Noordse Pijlstormvogel zijn hol bereikt en tenslotte een beschrijving van de soort als holbewoner en nachtvogel. Deze opsomming illustreert meteen door welke bril Brooke de Noordse Pijlstormvogel bekijkt. Vraag een willekeurige Nederlandse vogelaar om een kernachtige omschrijving van de Noordse Pijl-

stormvogel te geven en hij zal stellig niet op de proppen komen met iets als 'een zwart-witte door het gras schuifelende schim met luizen'. Dat is echter wel het sfeertje dat Brooke in zijn boek oproept. Van de 24 foto's zijn er drie op zee genomen, van de 28 pentekeningen beelden er slechts vijf het leven op zee af. Het boek beschrijft maar één aspect van deze zeevogel in detail: het broedbiologische. De titel van het boek zou wat mij betreft dan ook in die richting aangepast mogen worden.

Bij de aankondiging vermeldt de uitgever dat Brooke 17 jaren van onderzoek aan deze soort op de Atlantische kolonies achter de rug heeft. De meeste informatie is echter op Skokholm, Wales, verzameld, met daarnaast wat aanvullingen van Rhum, Schotland. Zijn bespreking van de broedbiologie is grondig en alleen daarom al is het boek stellig de aanschaf waard. Vraagtekens kunnen geplaatst worden bij de omvang van sommige secties in vergelijking met andere. De bespreking van 'puffinosis', een vermoedelijk door de larven van mijten veroorzaakte ziekte die hoofdzakelijk voorkomt tijdens het uitvliegen van jonge vogels op vochtige plekken op Skokholm en Skomer, is uitputtend en beslaat een volledig hoofdstuk (24 pp) terwijl het voedsel van de Noordse Pijlstormvogel afgedaan wordt met een korte alinea waarin minder staat dan in het 13 jaar eerder verschenen *BWP!* Behalve aan zijn eigen werk wordt ook recht gedaan aan het onderzoek van vooral Mike Harris, Ronald Lockley en Kate Thompson en de bundeling van deze onderzoeksresultaten in één boek is zeker de moeite waard.

De titel van het laatste hoofdstuk luidt: 'The Manx Shearwater as nocturnal, burrowing, colonial bird'; en hierin beaamt Brooke dat hij weinig weet van het leven van de Noordse Pijlstormvogel op zee. Deze titel had de titel van het hele boek kunnen zijn want Brooke heeft ook beslist niet geprobeerd om samen te vatten wat er van buiten de broedtijd bekend is. Dat is wellicht de belangrijkste kritiek. Het boek is buitengewoon Brits, maar goed, 90% van deze pijlstormvogels broedt op de Britse Eilanden. Maar om zo'n boek zo zeer te beperken tot een schets van het landleven van een zeevogel is toch merkwaardig. Naar mijn smaak is er een groot terrein braak blijven liggen. C J (KEES) CAMPHUYSEN

aankondigingen

BP Conservation Expedition Awards British Petroleum BP are injecting GBP 125 000 into development of the International Council for Bird Preservation ICBP and Fauna and Flora Preservation Society FFPS Conservation Expedition Competition over the next 3 years – the largest environmental sponsorship yet undertaken by the company.

The competition was established by ICBP in 1985 and FFPS joined in 1988 so that the focus could expand to cover all life forms. To date, expeditions have made numerous significant discoveries including reptiles, amphibians and invertebrates new to science. Particularly important have been the discovery of the Madagascar Serpent Eagle *Eutriorchis astur* and the São Tomé Fiscal Shrike *Lanius newtoni* in 1990, the latter by one of this year's winning teams. But these projects are not only important because of the exciting finds – many projects have resulted in positive conservation action too. A diving team which visited the Turks and Caicos Islands in the West Indies identified key areas for the establishment of marine national parks and sanctuaries. As a result, parts of northern Caicos are now protected and further research is underway in the southern region. An expedition to survey the birds of the Gola forest in Sierra Leone has resulted in full-scale ICBP and Royal Society for the Protection of Birds field project to conserve this threatened area of tropical forest.

The expedition competition has clearly been a success over the first 5 years but the new BP funding will expand it further. There will be 12 cash prizes totalling GBP 20 000 each year. All grants will go to young Europeans taking part in expeditions to developing countries who will

aankondigingen

address a wildlife conservation issue of international significance. Expert guidance will be provided to all applicants particularly in the involvement of counterparts from the host countries. This will help to ensure that the work will actively invest knowledge and experience in the host country and that the results will be of far greater use to international conservation bodies. Data will be used by ICBP and FFPS to develop further field projects in key areas for biodiversity and to help identify the most urgent conservation priorities world-wide. A follow-up fund of GBP 7500 per annum has also been earmarked so the most successful projects are guaranteed further support.

Closing date for the 1991 competition is 31 December 1990. For information, please contact: Gary Allport, Expeditions Officer, ICBP, 32 Cambridge Road, Girton, Cambridge CB3 0PJ, UK.

Mai Po Marshes NR in Hong Kong Birders planning a visit to the famous Mai Po Marshes NR in Hong Kong should be aware of the fact that access to this nature reserve is restricted. They are strongly advised to obtain an entry permit *beforehand* from the Agriculture and Fisheries Department, 393 Canton Road, Kowloon, Hong Kong. Permits are issued free of charge but take at least 2 weeks to issue. When applying, give details of the date(s) of the visit, name, passport number, purpose of the visit, membership of relevant conservation organizations, etc.

Membership of WWF Hong Kong is a prerequisite for use of the hides on the reserve. Applications can be made to WWF Hong Kong, GPO Box 12721, Hong Kong, or by signing up in the Peter Scott Field Studies Centre just outside the reserve or in the Education Centre in the reserve. Minimum membership fee is HKD 120.00 for 1 year. This modest charge goes towards meeting the running costs of the reserve.

Accommodation is available in the Peter Scott Field Studies Centre. Charges range from HKD 100.00 to 250.00 per night. Simple meals can also be ordered in the centre. In view of the limited number of bed spaces (maximum 11), visitors planning to stay here are advised to make their reservations as early as possible. For information, please write to: Michael Lau, Mai Po Marshes NR Manager, WWF Hong Kong, GPO Box 12721, Hong Kong.

Spring migration birders' festival at Eilat in March 1991 The International Birdwatching Centre Eilat at Eilat, Israel, is holding a 10-day programme of birding activities and events at the height of the spring migration. The festival includes birding excursions, lectures, films and glider flights with the migrating raptors. For details of the festival, which takes place from 20 to 30 March 1991, please write to: International Birdwatching Centre Eilat, PO Box 774, 88106 Eilat, Israel.

Trektelpost te Westkapelle Sinds februari 1990 kunnen vogelaars voor zowel zee- als landtrek gebruik maken van een speciaal voor dit doel gebouwde observatiepost. Deze telpost bevindt zich boven op de zeedijk, c. 1.5 km noordelijk van Westkapelle, Walcheren, Zeeland, en enkele honderden meters ten noorden van het 'IJzeren Torentje'. Naast wat algemene informatie over trekbewegingen van vogels worden er regelmatig gegevens opgehangen over de (zee)trek ter plaatse en over interessante soorten in de regio. Het is de bedoeling om deze informatie zo actueel mogelijk te houden. Vogelnieuws van Westkapelle en wijde omgeving is derhalve steeds zeer welkom en kan worden doorgegeven aan: Gido Davidse, Noordweg 23, 4333 GA Middelburg, Nederland, 01180-26932. Ook voor inlichtingen kan men bij hem terecht.

Vogelagenda 1991 In oktober 1990 is bij Uitgeverij Tindemans te Nederweert, Nederland, de Vogelagenda 1991 verschenen. De agenda bevat: een week-kalendarium, een gedeelte voor het bijhouden van waarnemingen en een gedeelte met veel interessante en nuttige informatie. Hij is uitgevoerd in twee kleuren, telt 208 pp, heeft een gelamineerde omslag, is genaaid/gebrocheerd en heeft het (handige) zakformaat van 10 bij 15 cm. De Vogelagenda 1991 (ISBN 90-73541-01-08) is in de boekhandel te koop en kost NLG 17.95 of BEF 325.00. Hij is ook verkrijgbaar bij Vogelbescherming te Zeist, Nederland. Van harte aanbevelen.

dba-nieuws

Betaling van abonnement op Dutch Birding in 1991 Bij dit nummer van Dutch Birding treft u een acceptgirokaart aan waarmee u het abonnementsgeld voor 1991 kunt voldoen. Namens de penningmeester verzoeken wij u dit zo spoedig mogelijk te doen. Jaarlijks kost het versturen van herinneringen veel tijd en geld die wij liever besteden aan het verfraaien van het tijdschrift. Als u nu meteen de acceptgirokaart even invult en hem vanavond nog verstuurt, kunt u het niet meer vergeten. Zo'n snelle actie komt Dutch Birding en uzelf ten goede!

DBA-vogeldag op zaterdag 2 februari 1991 in Utrecht Op zaterdag 2 februari 1991 organiseert de DBA haar jaarlijkse vogeldag in het Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstraat 106, 3512 PN Utrecht, Nederland. De bijeenkomst begint om 11:30 precies en eindigt om 17:30; de zaal gaat al om 10:30 open. De toegangsprijs bedraagt NLG 7.50. Iedere vogelaar (dus ook elke niet-DBA-begunstiger) is van harte welkom!

Op het programma staan een lezing door de Finse vogelaar *Dick Forsman* over de herkenning van roofvogels, een lezing door de Litouwse natuur- en vogelfotograaf *Algirdas Knystautas* (internationaal bekend door zijn prachtige boeken *The natural history of the USSR* en *Die Vogelwelt Ussuriens*) over vogels in de USSR, een lezing door de Nederlandse zeevogelkenner *Piet Meeth* over albatrossen en een 'mystery-bird competition', eveneens verzorgd door Dick Forsman. Het jaaroverzicht van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België in 1990 wordt verzorgd door *Wim Wiegant*. Iedereen die voor dit jaaroverzicht dia's ter beschikking wil stellen wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met Wim Wiegant, 08370-22380 (privé) of 08370-82302 (werk). 's Avonds is er een gemeenschappelijk diner in een restaurant in de Utrechtse binnenstad. De DBA nodigt hierbij iedereen uit om hieraan deel te nemen (dit uiteraard voor eigen rekening). Men kan zich voor het diner opgeven door vóór 15 januari 1991 een 'waarborgsom' à NLG 10.00 over te schrijven op bankrekening 53 84 19 997 tnv C E Tiemstra (girorekening van de bank: 1412, Algemene Bank Nederland, Utrecht) o/v 'diner'. Tot zaterdag 2 februari 1991 in Utrecht!

Dutch Birding met ingang van 1991 tweemaandelijks Redactie en bestuur zijn verheugd te kunnen melden dat met ingang van 1991 Dutch Birding zesmaal per jaar zal gaan verschijnen. Er zijn diverse redenen voor deze intensivering. De redactie kan voortaan sneller inspelen op de actualiteit en kopij vlotter publiceren; zo zullen artikelen over nieuwe soorten voor Nederland eerder uitkomen dan voorheen. Daarbij kan aanzienlijk meer fotomateriaal worden gepubliceerd. Om deze verbeteringen te realiseren, krijgt Dutch Birding een groter formaat en een andere lay-out.

Het is duidelijk dat deze service aan de lezers een verhoging van het abonnementsgeld onvermijdelijk maakt. Voor Nederlandse en Belgische abonnees kost zesmaal Dutch Birding NLG 45.00 per jaar, voor buitenlandse abonnees in Europa NLG 50.00 en voor buitenlandse abonnees buiten Europa NLG 55.00. Gemeten naar de veel hogere productiekosten, is deze prijsverhoging de laagst mogelijke.

Dutch Birding with effect from 1991 bimonthly Editors and board are pleased to announce that with effect from 1991 Dutch Birding will appear six times per year. We have various reasons for intensifying the production: international bird news and articles can be published sooner and many more photographs can be inserted. To realize these improvements, format and lay-out of Dutch Birding will be changed.

This service to our readers makes an increase in the subscription rates inevitable. For Dutch and Belgian subscribers, the six issues of Dutch Birding will cost NLG 45.00, for subscribers from other European countries NLG 50.00 and for subscribers from countries outside Europe NLG 55.00. In view of the much higher production costs, this raise of subscription rates is the lowest possible.

Pelagic trips vanuit Lauwersoog in augustus-september 1990 Op 25 augustus vond onder warme en vrijwel windstille omstandigheden de eerste door de DBA georganiseerde 'pelagic trip' vanuit Lauwersoog, Groningen, in 1990 plaats. Veel opvarenden herinneren zich van deze tocht alleen de makrelen die, bij afwezigheid van vogels, werden gevangen. Andere deelnemers spreken van kleine aantallen Zilvermeeuwen *Larus argentatus* en mantelmeeuwen. Hoogtepunt was een Noordse Stormvogel *Fulmarus glacialis* die blijkbaar als enige werd aangetrokken door de weerinwekkende stank van overboord gezette 'chum'. De tweede tocht op 15 september voldeed beter aan de verwachtingen. Er werden minstens zes Vale Stormvogeltjes *Oceanodroma leucorhoa* gezien (waaronder een individu dat dichtbij aan bakboord verscheen en enige slagzij van de *MS Lauwers* veroorzaakte). Met grote hoeveelheden haringafval en makreel konden verder 10-tallen Noordse Stormvogels, enkele Grauwe Pijlstormvogels *Puffinus griseus* en een adulte en juveniele Middelste Jager *Stercorarius pomarinus* naar de boot worden gelokt. Een verre kleine slanke jager werd door sommige 'kenners' als juveniele Kleinste Jager *S longicaudus* herkend maar andere 'kenners' vonden deze determinatie nogal lichtzinnig. De foto's lijken de optimisten gelijk te geven. Tijdens de laatste tocht op 29 september werd de aandacht getrokken door een Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicarius* die als een speelgoedbeest op de golven dobberde. Minstens zo interessant was een adulte Geelpootmeeuw *L cachinnans*, door een oplettende waarnemer geselecteerd uit de zwerm meeuwen die met visafval naar de boot was gelokt. De Geelpootmeeuw is in het noordelijke kustgebied (nog steeds) een zeldzame verschijning. In 1991 organiseert de DBA opnieuw een aantal 'pelagic trips'. Er zal dan ook vanuit andere havens worden uitgevaren zodat een begin kan worden gemaakt met de exploratie van nog 'onbekende' zeegebieden.

Vogelen op Texel in oktober 1990 Van vrijdag 12 oktober tot zondag 20 oktober vond op Texel, Noordholland, de vijfde achtereenvolgende DBA-vogelweek plaats. Ook dit jaar was de opkomst weer groot. Meer dan 100 vogelaars, waaronder vele nieuwe gezichten, verzamelden zich op de eerste zaterdag bij de vuurtoren op de noordpunt van het eiland, een ieder gespannen op wat de week brengen zou. Bij wijze van experiment beschikten we dit jaar over een zestal portofoons, die ons door Staatsbosbeheer ter beschikking waren gesteld. In combinatie met een centraal informatiebord was het nu mogelijk voor een optimale berichtgeving te zorgen. Door de grote reikwijdte van de portofoons kon tevens over het hele eiland gevogeld worden, zonder van het allerlaatste vogelnieuws verstoken te hoeven zijn. Ofschoon een en ander nog te verbeteren valt, lijkt het experiment zeker voor herhaling vatbaar. In tegenstelling tot vorig jaar konden we ons helaas niet verheugen in de ontdekking van een grote zeldzaamheid. Wel hield een mogelijke Kleine Spotvogel *Hippolais caligata* de gemoeieren nog enige tijd bezig. De vogel liet zich echter te slecht en aan te weinig mensen zien om aanleiding te kunnen geven tot grote euforie. Desalniettemin zal de vogelweek, met een totaal van ruim 160 soorten, voor velen zeer geslaagd zijn geweest. Waargenomen werden onder andere Kwartelkoning *Crex crex*, Bijeneter *Merops apiaster*, Hop *Upupa epops*, Grote Pieper *Anthus richardi*, Waterspreeuw *Cinclus cinclus*, Bladkoning *Phylloscopus inornatus*, Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva* en Dwerggors *Emberiza pusilla*. Hoogtepunt van de week waren wel de Grote Kruisbekken *Loxia pytyopsittacus* in de Gortersmient bij De Koog. De ontdekking van de eerste 'echte' Grote Kruisbekken dit jaar in Nederland werd door het DBA-bestuur terecht als beste ontdekking van de week beschouwd. Max Berlijn en Jan van der Laan mochten hiervoor een boekenbon in ontvangst nemen. Het avondprogramma was goed verzorgd. Gedurende drie avonden voerden een aantal boeiende dialezingen de aanwezige vogelaars mee naar beroemde vogeloorlogen in Israël, Mexico, Canada en USA. Vele interessante soorten passeerden zo de revue. De 'raadselvolgelcompetitie' verzorgd door Arnoud van den Berg vormde wederom de leerzame apotheose van de week. Behalve de gedoodverfde winnaar Enno Ebels bleek er gelukkig nieuw talent in aantocht te zijn. Velen zullen echter de komende winteravonden weer in stilte doorbrengen. Gebogen over hun boeken en oude Dutch Birding's zullen ze hun theoretische kennis pogen

178 Grauwe Pijlstormvogel *Puffinus griseus*, Noordzee ten noorden van Schiermonnikoog, Friesland, september 1990 (Lammert van der Veen) 179 Waterspreeuw *Cinclus cinclus*, Texel, Noordholland, oktober 1990 (Roy de Haas)

te verbeteren voor volgend jaar. En dat lijkt geen slecht idee. Als het aan het DBA-bestuur ligt, zullen we volgend jaar tijdens de vogelweek gezelschap krijgen van vele goede en ervaren buitenlandse vogelaars die zeer geïnteresseerd zijn in de keuken van het Nederlandse vogelen.

verzoeken

Colour-ringed Chinese Egrets In July 1990, Asian Wetland Bureau and Kyung Hee University, Seoul, South Korea, colour-marked 82 fledgling Chinese Egrets *Egretta eulophotes* on Shin Islet, South Korea. The birds were marked using red or white rings, with the following codes: 1 one, two or three horizontal bands; 2 a digit (0-9) repeated on three sides. Information on this endangered Red Data Book species is urgently required. Please send all sightings (including those with incomplete details or repeated sightings of the same bird) to: Colin Poole, Asian Wetland Bureau, Institute of Advanced Studies, University of Malaya, 59100 Kuala Lumpur, Malaysia.

Colour-ringed geese During 1984-90, Bean *Anser fabalis*, Greylag *A. anser* and Canada Geese *Branta canadensis* were colour-marked in Scandinavia. The birds were marked with a blue neck ring engraved in white with a letter and two digits. Please send records of colour-ringed geese to: Åke Andersson, Svenska Jägarförbundet, Box 7002, 750 07 Uppsala, Sweden; or to: Leif Nilsson, Ekologihuset, 223 62 Lund, Sweden.

recent wp reports

This review of recent reports of rare and interesting birds in the Western Palearctic refers mainly to **August, September and October 1990**. The records are largely unchecked, not authenticated.

The **Fulmar** *Fulmarus glacialis* (or another?) of Utsjoki, Finland, was found dead on 3 August. At Cape Clear, Cork, Ireland, a **Soft-plumaged Petrel** *Pterodroma mollis* was seen on 26 August. The report of a **Bulwer's Petrel** *Bulweria bulwerii* at Westkapelle, Zeeland, the Netherlands, on 27 September is worth mentioning. Single **Little Shearwaters** *Puffinus assimilis* were reported in Belgium at Oostende, Westvlaanderen, on 19 September and at Zeebrugge, Westvlaanderen, on 25 September. Unprecedented numbers of **Storm Petrels** *Hydrobates pelagicus* were seen along the Dutch and German coasts during 21-24 September. In Britain, more **dark-rumped petrels** were reported, with singles off Hilbre, Mer-

seyside, on 20 September, Point of Ayr, Clwyd, on 21 September and Cley, Norfolk, on 25 September (see, however, *Birding World* 3: 318, 1990). The first adult **Sacred Ibis** *Threskiornis aethiopicus* for Egypt since the end of the 19th century was recorded on Agilkia Island, Aswân, on 3 May. More than 750 **White-headed Ducks** *Oxyura leucocephala* were at Arin Gölü, Turkey, on 29 August. A **Sora Rail** *Porzana carolina* showed well on Skomer, Dyfed, Britain, on 7 October. A second breeding site of **Purple Gallinule** *Porphyrio porphyrio* in southern Turkey was found in the Çukurova delta (ie, Akyatan Gölü), south of Adana (*Ornithol Soc Middle East Bull* 25: 25-26, 1990). The first proved breeding of **Crane** *Grus grus* in Fran-

180 Pacific Golden Plover *Pluvialis fulva*, Finland, September 1990 (Jouni Riinimäki)
181 Spotted Sandpiper *Actitis macularia*, Rheindelta, Vorarlberg, Austria, October 1990
(Andreas J Helbig)

ce was established in Orne (although the pair involved may have bred since 1986). On 3 August, 21 **Demoiselle Cranes** *Anthropoides virgo* were at Bulanik, Turkey. Along the Egyptian Red Sea coast, **Crab Plovers** *Dromas ardeola* were seen at Hurghada on 6 July (three) and c 20 km north of Berenice on 5 September (eight). With records in Britain (two), Egypt (three), Finland (three), FRG and Sweden in August and September, **Pacific Golden Plover** *Pluvialis fulva* did again very well. In addition, one was trapped at Abbega, Friesland, the Netherlands, on 8 November. A **Semipalmated Sandpiper** *Calidris pusilla* on Öland on 3 August will be the first for Sweden if accepted. On South Uist, Western Islands, a juvenile **Long-toed Stint** *C subminuta* stayed from 4 to 7 September, only the second record of this Asian species for Britain (Birding World 3: 310, 1990). A single **Slender-billed Curlew** *Numenius tenuirostris* had returned to Merja Zerga, Morocco, on 21 October. From 10 to 23 October, a well-watched **Upland Sandpiper** *Bartramia longicauda* stayed on St Mary's, Scilly, Britain. At the Rheindelta, Vorarlberg, a juvenile **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* was seen and photographed on 20 and 21 October; this would be the first record of this Nearctic species for Austria. Interestingly, a pale-morph **South Polar Skua** *Stercorarius maccormicki* was observed at Hurghada on 10 September, the first record of this Antarctic species for Egypt (and the Red Sea?). The **Pallas's Sandgrouse** *Syrhaptes paradoxus* at Verdalsöra, Nord-Trøndelag, Norway, remained until at least 19 August. A pipit generally believed to be a **Blyth's Pipit** *Anthus godlewskii* was at Skewjack, near Land's End, Cornwall, Britain, from 24 October. Britain also produced no less than three **Pechora Pipits** *A gustavi* in September and October (including one at Land's End, Cornwall, on 20 and 21 October). A juvenile or female **Siberian Rubythroat** *Luscinia caliope* was present on Gotland, Sweden, from 22 to 24 September, only the second record for the WP (the first stayed on Fair Isle, Shetland, Britain, from 9 to 11 October 1975). Two **Isabelline Wheatears** *Oenanthe isabellina* were identified in Britain: one on St Mary's, Scilly, from 18 October and another at Kilnsea, Humber-

side, from 21 to 23 October. In Turkey, a pair of **Pied Wheatears** *O pleschanka* with three juveniles was present at Van Reservoir on 29 July. A **Desert Wheatear** *O deserti* was found at Brecht, Antwerpen, on 4 October, a first for Belgium (if accepted). The second Desert Wheatear for Ireland was seen at Galley Head, Cork, from 27 to 30 October. Three **White's Thrushes** *Zoothera dauma* were recorded in Britain: on 22 September at Sumburgh Head, Shetland, on 26 September at Eyemouth, Borders, and on 3 October on Stronsay, Orkney. A first-winter male **Siberian Thrush** *Z sibirica* on Öland on 11 September constituted the first record of this fine species for Sweden. Ireland did very well with its second **Pallas's Grasshopper Warbler** *Locustella certhiola* on Cape Clear Island, Cork, on 8 October. The first concerned a male found dead at Rockabill lighthouse, Dublin, on 28 September 1908. The first **Paddyfield Warbler** *Acrocephalus agricola* for France was trapped at Upaix, Hautes-Alpes, on 26 September. Belgium's first **Olivaceous Warbler** *Hippolais pallida* was caught at Het Zwin, Westvlaanderen, on 9 September. A fine male **Rüppell's Warbler** *Sylvia rueppelli* on Whalsay, Shetland, from 3 to 19 October, was the third British record (the first two were in August-September 1977 and June 1979). On 17 September, the second **Two-barred Greenish Warbler** *Phylloscopus plumbeitarsus* for the WP was trapped at Castricum, Noordholland, the Netherlands. The first one was on Gugh, Scilly, Britain, from 21 to 27 October 1987. A **Chestnut-flanked White-eye** *Zosterops erythroleura* on St Agnes, Scilly, Britain, from 15 to 25 October was generally assumed to have been an escape although this eastern Asian species is a long-distance migrant. On 6 August, a **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* was reported at Gent, Oostvlaanderen, Belgium. The first **Yellow-throated Vireo** *Vireo flavifrons* for the WP was enjoyed by many birders in Kenidjack Valley, north of S Just, Cornwall, Britain, from 20 to 27 September (for more details, see Birding World 3: 308-309, 1990). New to France was a **Blackpoll Warbler** *Dendroica striata* on Ouessant, Finistère, from 9 to 15 October. An **Ovenbird** *Seiurus aurocapillus* was seen and photographed on Dorset Is-

182 Two-barred Crossbill *Loxia leucoptera*, Helgoland, FRG, September 1990 (Stephan Pfütske)

183 Two-barred Greenish Warbler *Phylloscopus plumbeitarsus*, Castricum, Noordholland, September 1990 (Rieuwert Schekkerman)

184 Yellow-throated Vireo *Vireo flavifrons*, Kenidjack Valley, Cornwall, Britain, September 1990 (George Reszeter)

land, Cork, Ireland, on 24 and 25 September. The only previous Irish record concerned a (first-winter) bird found dead at Lough Carra Forest, Mayo, on 8 December 1977. A male

Cretzschmar's Bunting *Emberiza caesia* was at Kotka on 30 September, constituting the second record for Finland.

I wish to thank Andreas Helbig and Wiel Poelmans for their help in compiling this review.

Gerald J Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam, Netherlands

recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de maanden **augustus, september en oktober 1990**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. De opgenomen meldingen uit België vormen een selectie van de ons bereikte gevallen (voor een overzicht van de Belgische meldingen zij verwezen naar Belgian Birding Magazine). Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

STORMVOGELS TOT VALKEN Een **Bulwers Stormvogel** *Bulweria bulwerii* werd op 27 september gemeld bij Westkapelle Z. Bij Camperduin Nh vloog op 17 september een **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris diomedea* en op 9 oktober een **Grote Pijlstormvogel** *Puffinus gravis* voorbij. Tussen half augustus en begin oktober werden c 150 **Grauwe Pijlstormvogels** *P griseus* en c 100 **Noordse Pijlstormvogels** *P puffinus* gezien. Vooral op 19 en 21 september waren deze soorten opvallend aanwezig. Er werden verrassend veel **Vale Pijlstormvogels** *P yelkouan* gemeld. Op 16 augustus bij Katwijk Zh, op 17 augustus en 21 september bij Scheveningen Zh, op 17 en 21 augustus en 7, 18, 20 en 24 september en 6 oktober bij Camperduin en op 22 september bij IJmuiden Nh. Na meldingen uit Akkrum Fr rond 24 augustus en bij Lauwersoog Gr op 2 september vond van 21 tot 24 september een ongekennd optreden van **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* plaats. In totaal werden c 25 exemplaren gezien waarvan ongeveer de

helft op 22 september. De Zuidpier van IJmuiden bood op die dag plaats aan zowel een grote groep vogelaars als aan een 'grote' groep Stormvogeltjes (4 à 14?). Uniek was ook het aantal van c 450 **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* die vrijwel allemaal in september werden gezien. Echte piekdagen waren 19 en 21 september met respectievelijk c 100 en 160 exemplaren. **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* werden waargenomen op Terschelling Fr op 23 augustus en van 22 tot 25 september, bij Westkapelle op 31 augustus en 22 september, op Texel Nh op 13 september, bij Scheveningen op 17 en 22 september en bij Lauwersoog van 19 tot 21 september. Vanaf 25 oktober verbleef een **Kleine Pelikaan** *Pelecanus rufescens* van onduidelijke origine op het Nijkerkernauw Fl. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* waren er op 24 augustus bij Culemborg Gld en op 27 oktober tussen Makkum Fr en Cornwerd Fr en een **Ralreiger** *Ardeola ralloides* werd op 5 augustus bij Westkapelle gemeld. **Koereigers** *Bubul*

185-186 Stormvogeltje *Hydrobates pelagicus*, IJmuiden, Noordholland, september 1990
(Arnoud B van den Berg)

cus ibis zaten op 13 september bij Oisterwijk Nb, op 10 oktober bij Willemstad Nb en van 25 tot 28 oktober bij Lisse Zh. De **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* van de Erlecomse Waard Gld bleef aanwezig tot 6 augustus. Andere exemplaren waren er in het Jaap Deensgat Gr op 4 augustus en op Ameland Fr op 1 september. **Grote Zilverreiger** *E alba* werden gezien bij Makkum van 5 tot 14 augustus, in Flevoland tot 13 augustus, bij Goes Z op 24 augustus, op de Grevelingen Z op 14 september en in de Marnewaard Gr op 19 september. Overvliegende exemplaren waren er bij Den Helder Nh op 11 oktober en bij Zeist U op 23 oktober. Op 28 oktober was er weer een Grote Zilverreiger present bij Nuland Nb. Van 1 tot 12 augustus werden 15 **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* gezien en op 27 augustus vloog er nog één over Bakkeveen Fr. **Flamingo's** *Phoenicopterus ruber roseus* verbleven van 2 tot 8 augustus op de Steile Bank Fr (zeven), van 25 augustus tot 2 september langs de Philipsdam Z (twee), op 26 augustus op de Keersluisplas Fl en op 16 september bij Bergen op Zoom Nb (drie). Vanaf eind mei tot 16 september waren **Kleine Flamingo's** *P minor* aanwezig bij Bergen op Zoom, met op 9 augustus maar liefst vijf exemplaren. Op 26 september zat één exemplaar op het Kornwerderzand Fr. Volgens sommigen een soort om rekening mee te houden. Het eerste groepje van zes **Dwergganzen** *Anser erythropus* zat op 30 en 31 oktober in de Anjumer Kolken Fr. **Sneeuwanzen** *A caeruleus* waren er op 27 oktober bij Den Bommel Zh (twee) en op 30 oktober langs de Kraanvogelweg Fl. Op 7 oktober vloog een **Witbuikrotgans** *Branta bernicla hrota* langs Westkapelle. Een **Zwarte Rotgans** *B b nigricans* verbleef vanaf midden oktober op Texel. Op de kwelder van Terschelling zat van 26 tot 29 september een **Roodhalsgans** *B ruficollis*. Bij de Kreekraksluizen Z werd op 16 september een mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* gemeld. Mogelijk was hier ook een vrouwtje van deze soort aanwezig. Een mannetje **Witoogeend** *Aythya nyroca* zwom op 14 september langs de Oostvaardersdijk Fl. Meldingen waren er langs de Knardijk Fl op 23 september, op de Zevenhuizerplas Zh op 6 en 10 oktober en op de Starrevaartplas bij

Leidschendam Zh op 21 oktober (vier). **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* vlogen over Katwijk op 3 augustus, de Eemshaven Gr op 5 augustus, Westkapelle op 10 augustus, de Knardijk op 21 augustus, Groningen Gr op 24 augustus en de Ooypolder Gld op 18 september. Verspreid over de periode werden 15 **Rode Wouwen** *M milvus* gezien. Op 25 augustus werd van de Leusderheide U een **Steppekiekendief** *Circus macrourus* gemeld. **Grauwe Kiekendieven** *C pygargus* werden nog aangetroffen in het Lauwersmeer Gr tot 8 augustus en in Flevoland tot 1 september (zes). Doortrekkende exemplaren werden opgemerkt bij Ochten Gld op 23 augustus en bij Katwijk op 24 augustus. Tot 3 oktober werden c 40 **Visarenden** *Pandion haliaetus* doorgegeven. Een laat exemplaar fourageerde op 24 oktober in de AW-duinen Nh. In augustus en september werden 16 **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* gezien. Op 23 oktober werd een exemplaar gemeld bij De Zweth Zh. Vanaf 6 augustus werden reeds 26 **Slechtvalken** *F peregrinus* gemeld.

RALLER TOT ALKEN Een **Klein Waterhoen** *Porzana parva* verbleef van 24 augustus tot 5 september in de Eemshaven. De doortrek van **Kraanvogels** *Grus grus* vond plaats tussen 29 september en 28 oktober met een piek van c 165 exemplaren op 21 oktober. Op de Prinsesseplaat bij Bergen op Zoom stapten tot begin augustus maximaal 13 **Steltkluten** *Himantopus himantopus* rond, waaronder diverse juveniele exemplaren. Bij Bloemendaal Nh vlogen op 23, 25 en 26 (drie) augustus **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* voorbij. Exemplaren aan de grond waren te zien bij het Markiezaatmeer Nb op 16 september (vier) en op de Maasvlakte Zh op 23 september. Vergeleken met vorig jaar waren er dit najaar weinig waarnemingen van **Gestreepte Strandlopers** *Calidris melanotos* en wel langs de Oostvaardersdijk op 3 augustus, bij Andijk Nh op 4 september en op de Keersluisplas op 22 september. De enige **Breedbekstrandloper** *Limicola falcinellus* verbleef van 28 tot 30 augustus in de Eemshaven. Een **Grote Grijs Snip** *Limnodromus scolopaceus* werd gemeld in het Lauwersmeer op 4 en 8 augustus en bij Hoophuizen Gld op 10 en 11 augustus. Een

187 Klein Waterhoen *Porzana parva*, Eemshaven, Groningen, augustus 1990 (Leo J R Boon) **188** Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicarius*, Alphen aan den Rijn, Zuidholland, september 1990 (René van Rossum)

exemplaar in winterkleed zat op 28 oktober op de Keersluisplas. **Poelruiters** *Tringastagnatilis* waren aanwezig langs de Oostvaardersdijk tot 14 augustus, in het Lauwersmeer op 1 augustus, bij Beerta Gr op 5 augustus, bij Nieuw Buinen D op 9 augustus en langs het Oostvoornse Meer Zh op 29 september. Op 22 september verschenen **Rosse Franjepoten** *Phalaropus fulicarius* bij Alphen aan den Rijn Zh (tot 25 september), bij IJmuiden (tot 23 september) en langs de Afsluitdijk Nh. Ook waren er exemplaren op de Maasvlakte op 23 september, achter de boot vanuit Lauwersoog op 29 september, langs Terschelling op 3 oktober (drie), in de Putten bij Camperduin op 6 oktober en bij Lauwersoog op 7 oktober. Tussen 10 augustus en 9 oktober werden in totaal 60 **Kleinste Jagers** *Stercorarius longicaudus* gemeld. De helft van deze meldingen komt uit de tweede helft van september. Al op 7 en 8 september werden vijf **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* gezien aan de kust. Tussen 14 september en 7 oktober verschenen nog eens 25 exemplaren. Hieronder bevonden zich pleisteraars van 14 tot 17 september langs de Oostvaardersdijk, van 22 tot 25 september in de Eemshaven (adult) en van 22 tot 30 september bij de Pieren van IJmuiden (eerst vier, later nog maar één). De **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* van de Brouwersdam Zh was vanaf 29 september weer aanwezig in zijn favoriete winterverblijf. Op het Balgzand Nh zaten begin augustus c 20 **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica*. Overigens werden er in augustus in Noordholland en langs de kust nog diverse exemplaren gezien. Tot 26 september werden 25-30 **Reuzensterms** *Sterna caspia* gemeld. Pleisterende exemplaren bevonden zich in het Lauwersmeer, aan de Friese IJsselmeerkust en in Flevoland. Een adult zomer **Witwangstern** *Chlidonias hybridus* bevond zich op 7 en 8 augustus in de Houtribhaven Fl. Tot 12 september werden **Witvleugelsterns** *C. leucopterus* gezien, voornamelijk op plaatsen rond het IJsselmeer. Een juveniel exemplaar was op 23 en 24 september aanwezig op de Eemshaven. **Zwarte Zeekoeten** *Cephus grylle* werden gemeld bij Westkapelle op 8 september, bij IJmuiden op 7 oktober en bij Camperduin op 10 oktober. Eén exemplaar was ter plaatse bij het NIOZ op Texel van 25

tot 28 oktober. Op 24 september zat een **Kleine Alk** *Alle alle* langs de Zuidpier van IJmuiden en op 21 oktober werd een dode Kleine Alk gevonden bij Breezanddijk Fr. **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* vlogen langs Ameland op 9 september, Terschelling op 1 oktober en Camperduin op 5 en 29 (drie) oktober.

GIERZWALUWEN TOT GORZEN Op 31 augustus werd een zuidwaarts vliegende **Alpengierzwaluw** *Apus melba* waargenomen bij Katwijk. **Bijeneters** *Merops apiaster* werden gezien op Terschelling op 12 september, op Schiermonnikoog Fr van 22 tot 26 september en op Texel tijdens de DBA-vogelweek. **Hoppen** *Upupa epops* waren er op Texel van 27 september tot 20 oktober en op Terschelling van 30 september tot 2 oktober (twee). Op 11 oktober werd een dode Hop gevonden bij Ureterp Fr. C 20 **Duinpiepers** *Anthus campestris* trokken door tussen 6 augustus en 12 oktober en c 40 **Grote Piepers** *A. richardi* tussen 14 september en 25 oktober. Op 25 oktober werd in de Kennemerduinen Nh een **Siberische Boompieper** *A. hodgsoni* gevangen. De vogel werd 's middags losgelaten en kon tot 29 oktober gezien worden. Er werden c 10 **Roodkeelpiepers** *A. cervinus* gemeld in de tweede helft van september en de eerste helft van oktober. Over Bakkeveen vlogen op 24 oktober twee **Pestvogels** *Bombicilla garrulus*. Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* werd op 21 oktober waargenomen op Texel. Op 8 oktober werd op Vlieland Fr een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* geringd. Tevens werden in oktober drie Cetti's Zangers gevangen in de AW-duinen. De **Graszangers** *Cisticola juncidis* van Paal Z werden aldaar tot 27 augustus waargenomen. Op 8 september zat er één aan de Muiderzanddijk Fl. **Waterrietzangers** *Acrocephalus paludicola* werden opgemerkt in het Lauwersmeer tussen 31 juli en 2 september (maximaal vier), op de Maasvlakte van 1 tot 3 augustus (twee), in de 's Gravenhoek Inlaag Z op 12 en 13 augustus, op de Molenplaat Nb op 18 augustus, op de Keersluisplas op 26 augustus, bij het Oostvoornse Meer op 27 augustus (twee) en op de Eemshaven op 28 augustus. Op 29 september werd in de Kennemerduinen een **Kleine Spotvogel** *Hippolais caligata* gevangen. Tijdens de DBA-

189 Vorkstaartmeeuw *Larus sabini*, Eemshaven, Groningen, september 1990 (*Rein Hofman*)
190 Witvleugelstern *Chlidonias leucopterus*, Eemshaven, Groningen, september 1990 (*René Pop*)

191 Bijeneter *Merops apiaster*, Schiermonnikoog, Friesland, september 1990 (Leo J R Boon)

192 Graszanger *Cisticola juncidis*, Paal, Zeeland, augustus 1990 (Hans Gebuis)

193 Tjiftjaf *Phylloscopus collybita* met kenmerken van Siberische ondersoort *P c tristis*, Bloemendaal, Noordholland, oktober 1990 (Arnoud B van den Berg)

194 Siberische Boompieper *Anthus hodgsoni*, Bloemendaal, Noordholland, oktober 1990 (Arnoud B van den Berg) **195** Kleine Spotvogel *Hippolais caligata*, Bloemendaal, Noordholland, september 1990 (Arnoud B van den Berg)

196 Roodkopklauwier *Lanius senator*, Texel, Noordholland, oktober 1990 (Arnoud B van den Berg)

vogelweek op Texel werd een mogelijke Kleine Spotvogel waargenomen bij de Vuurtorenweg. **Sperwergrasmussen** *Sylvia nisoria* waren er bij Oostvoorne Zh op 26 augustus, bij Castricum Nh op 27 augustus (vangst), op Ameland van 10 tot 12 september, in de Eemshaven op 17 september, op Terschelling op 27 en 28 september (ook gevangen), op Texel op 28 september, op Schiermonnikoog op 9 oktober (vangst) en in de Kennemerduinen op 12 oktober (vangst). Op 11 augustus werd een **Grauwe Fitis** *Phylloscopus trochiloides* geringd in de AW-duinen. Op Schiermonnikoog werd op 26 augustus één exemplaar waargenomen. Bij Castricum werd op 17 september een **Swinhoes Boszanger** *P plumbeus* – nieuw voor Nederland – gevangen (zie plaat 183, p 261). **Pallas' Boszangers** *P proregulus* waren er op 23 oktober bij Katwijk en op 25 oktober op de Westplaat Zh. In de tweede helft van september en de eerste helft van oktober werden c 50 **Bladkoningen** *P inor-*

natus gemeld. Op 27 oktober was een exemplaar bij Westkapelle aanwezig. Een **Rad-des Boszanger** *P schwarzi* werd gemeld bij Ternaard Fr op 19 oktober. Bij Westkapelle werd op 25 oktober een **Bruine Boszanger** *P fuscatus* waargenomen. Bij Castricum werd op 14 augustus een **Bergfluiter** *P bonelli* geringd. **Siberische Tijtfaffen** *P collybita tristic* bevonden zich op het Muiderzand Fl op 8 en 9 september, op Texel op 16 september, in het Fochteloër Veen Fr, en in het net van de vinkenbaan in de Kennemerduinen op 3 oktober. Op Schiermonnikoog was er een waarneming van een zingende vogel op 13 oktober en een vangst op 16 oktober. Op 12 en 14 augustus werd een **Iberische Tijtfaf** *P c brehmii* gemeld bij Lauwersoog. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* vingen vliegen op Schiermonnikoog op 7 en 10 september, op de Westplaat op 9 september (twee) en op Texel op 16 september en gedurende de DBA-week (enkele exemplaren). Bij Domburg Z werd op 8 augustus een **Roodkopklauwier** *Lanius senator* waargenomen. Van 3 tot 5 oktober verbleef bij De Cocksdorp op Texel een juveniele Roodkopklauwier. Een **Notekraker** *Nucifraga caryocatactes* vloog op 17 september over het centrum van Oss Nb. Op 25 augustus zat een **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* op Griend Fr en op 14 oktober werd een overvliegend exemplaar gemeld op Texel. **Witbandkruisbekken** *Loxia leucoptera* werden gemeld nabij Oldenzaal O op 8 augustus (twee) en op Terschelling op 24 augustus en op 2 oktober (vier). Op 2 september vloog een juveniele Witbandkruisbek tegen een auto in Den Helder Nh. De volgende dag overleed de vogel en werd opgenomen in de collectie van het RMNH, Leiden Zh. In augustus en september waren er meldingen van **Grote Kruisbekken** *L pytyopsittacus* die niet eenduidig gedetermineerd konden worden, zelfs na bestudering van fotomateriaal. Vanaf eind september kwamen er meer meldingen en in de tweede week van oktober werden de eerste groepjes onmiskenbare Grote Kruisbekken gezien. Vanaf die tijd durfde men her en der in het land groepjes van deze soort waar te nemen. Onvolwassen **Roodmussen** *Carpodacus erythrinus* werden gezien op Texel op 30 september en bij Katwijk op 1 oktober. Op 27 september te-

- 197 Sperwergrasmus *Sylvia nisoria*, Ameland, Friesland, september 1990 (Leo J R Boon)
198 Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva*, Texel, Noordholland, oktober 1990 (Hans Gebuis)

199 Bosgors *Emberiza rustica*, Westkapelle, Zeeland, september 1990 (René van Rossum)
200 Bosgors *Emberiza rustica*, Scheveningen, Zuidholland, september 1990 (Arie de Knijff)

kende zich een kleine influx van **Bosgorzen** *Emberiza rustica* af. Vanaf die datum verbleven exemplaren bij Westkapelle en Scheveningen tot 1 oktober en op Terschelling tot 2 oktober. Op 2 oktober werd een overvliegend exemplaar bij Bloemendaal gemeld. Ook de eerste **Dwerggorzen** *E. pusilla* bleken op 27 september te zijn aangekomen. Exemplaren waren aanwezig bij Westkapelle (jawel) tot 1 oktober en op Terschelling (alweer jawel) tot

30 september. Deze werd gevangen en geringd. Andere Dwerggorzen werden gezien op 30 september bij Camperduin en Ouddorp Zh, op 2 oktober over Katwijk, op 13 oktober op Texel, op 21 oktober over Vlissingen Z, op 25 oktober bij Mierlo Nb en op 28 en 29 oktober op Terschelling (geringd). Vier **Grauwe Gorzen** *Miliaria calandra* vlogen op 25 oktober over Vlissingen.

Eugène van der Burg, Vlietstroom 147, 2401 VD Alphen a/d Rijn, Nederland
Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

db actueel

Raadselvogelcompetitie Evenals in 1989 werd op 19 oktober 1990 tijdens de DBA-vogelweek op Texel door Arnoud van den Berg een raadselvogelcompetitie ('mystery-bird competition') verzorgd. Er werden 35 dia's vertoond van in de landen rond de Noordzee vastgestelde soorten. 69 deelnemers leverden (anoniem) hun oplossingen in. Net als in 1989 waren Enno Ebels en Jan van der Laan het meest succesvol waardoor lijkt te worden aangetoond dat toeval nauwelijks een rol speelt en kennis des te meer. Vorig jaar hadden beiden 27 antwoorden goed en won Jan na barrage. Nu waren de rollen omgedraaid en won Enno met 28 goede determinaties (80%) terwijl Jan er evenals Edward van IJendoorn 26 goed had (Jan won na barrage). Vierde werd Bert de Bruin met 25 en vijfde werden Ruud van Beusekom, Ferry Ossendorp en Jelle Scharringa met 23. (Laatstgenoemde werd vorig jaar met 23 vierde na Kees de Vries die toen met 26 derde werd.) Het gemiddelde aantal juiste identificaties bleef precies als vorig jaar steken op 16 (45.7%). Liefst 44 personen hadden minder dan 50% van de soorten goed op naam gebracht en vier van hen hadden minder dan 10 goede antwoorden.

De grootste problemen ontstonden bij een dia van een vliegende juveniele Roodpootvalk *Falco vespertinus* die slechts éénmaal goed werd gedetermineerd en overigens werd verward met 27 (!) andere soorten van allerlei families. Andere dia's die veel problemen opleverden waren van een Kleine Jager *Stercorarius parasiticus* (vijf goed), Grauwe Ganzen *Anser anser* (acht), Kleine Toppereend *Aythya affinis* (10), Wilsons Stormvogeltje *Oceanites oceanicus* (11), Nachtegaal *Luscinia megarhynchos* (13), Noordse Stern *Sterna paradisaea* (14) en Poelsnip *Gallinago media* (16). De gemakkelijkste bleek een Kortteenleeuwrik *Calandrella brachydactyla* te zijn die slechts drie maal fout werd gedetermineerd.

Kleine Goudplevier gevangen in Friesland Op 8 november werd door de wilsterflapper B van der Veen bij Abbega Fr een juveniele Kleine Goudplevier *Pluvialis fulva* gevangen. De vogel werd de daaropvolgende dag bij Oosterbierum Fr losgelaten en verdween met hoge snelheid. Er zijn reeds negen gevallen voor Nederland, waarvan de laatste dateert van 50 jaar geleden.

201 Grote Kruisbek *Loxia pytyopsittacus*, Kennemerduinen, Noordholland, oktober 1990 (Piet Munsterman) **202** Kleine Goudplevier *Pluvialis fulva*, Abbega, Friesland, november 1990 (Joop Jukema)

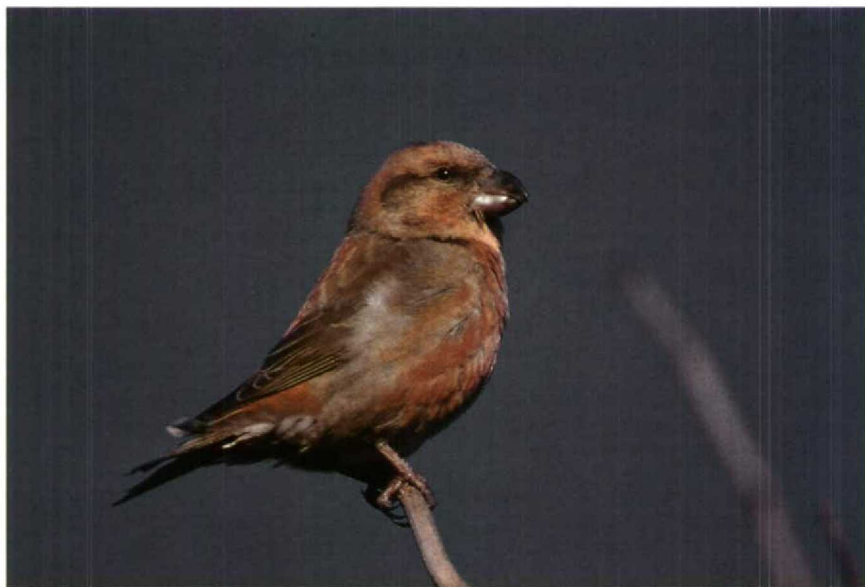
November-boszangers November heeft in het verleden al bewezen een uitstekende maand te zijn voor extreme zeldzaamheden. Forsters Stern *Sterna forsteri* en Perzische Roodborst *Irania gutturalis* zijn hier voorbeelden van. Ook dit jaar zorgde de eerste week van november weer voor enkele verrassingen. Zo ontdekte Arend Wassink in de beroemde tuintjes op Texel Nh een Humes Bladkoning *Phylloscopus humei*. Deze verbleef daar op 6 en 7 november en liet zich, alhoewel niet gemakkelijk, fraai bekijken. Wie diezelfde dag niet naar Texel was gegaan had de mogelijkheid een Raddes Boszanger *P. schwarzi* te gaan bekijken op de Maasvlakte Zh. Deze door Hans Gebuis ontdekte zanger was tot en met 8 november aanwezig. Maar de stress-bestendigheid en het geduld van vele vogelaars werden langdurig op de proef gesteld, daar de vogel zijn naam als 'skulker' waar maakte en zich zeer moeilijk liet bekijken. Deze waarneming betekende, evenals voor de Humes Bladkoning, het vijfde geval voor Nederland. Een andere struiksluiper, de Bruine Boszanger *P. fusca-tus*, werd van 7 tot 9 november waargenomen op Terschelling Fr. Wie daarnaast op 3 en 4 november de Pallas' Boszanger *P. pro-regulus* op het Kornwerderzand Fr bezocht, had daarmee in één week een aardig kwartetje boszangers vol gemaakt.

Witbandkruisbekken Net bekomen van het verre reizen naar de verschillende boszangers en met de verrekijker al half in het vet voor de winterslaap, werd men weer opgeschrikt door een melding van een adult mannetje Witbandkruisbek *Loxia leucoptera*, waargenomen bij Baarn U op 8 november. De vogel werd na twee dagen intensief zoekwerk teruggevonden maar kon slechts door drie waarnemers bekeken worden. Na wat cryptische mannelijke exemplaren op twee plaatsen in die omgeving kon op zondag 11 november dan eindelijk een vrouwtje Witbandkruisbek door vele vogelaars langdurig bekeken worden op het terrein van camping 'De Zeven Linden' bij Baarn. Meerdere waarnemers hadden die dag het geluk om ter plaatse drie soorten kruisbekken te 'ticken'! Op 12 en 18 november waren op dezelfde plek zowel een mannetje als een vrouwtje aanwezig.

Grote Kruisbekken-invasie Uit de 'recente meldingen' is al duidelijk geworden dat vanaf de tweede week van oktober zich een invasie van Grote Kruisbekken *Loxia pytyopsittacus* aftekende. Ook van Falsterbo, Zweden, kwamen berichten dat in deze tijd grote aantallen van deze soort tussen de gewone Kruisbekken vloegen.

De Grote Kruisbek is een beoordeelsoort en om een idee te krijgen van het verloop van de invasie en de verspreiding in Nederland, wordt iedereen gevraagd via de bekende CDNA-formulieren hun waarnemingen in te sturen (zie inleiding 'recente meldingen'). Indien het een groep Grote Kruisbekken betreft, is het niet noodzakelijk om ieder individu volledig te beschrijven maar wel belangrijk om een idee te geven van de variatie binnen de groep. In alle gevallen is het raadzaam om foto's en geluidsopnamen te maken, ook van minder duidelijke individuen in een groep uitgesproken Grote Kruisbekken. De roep van Grote Kruisbekken in de vlucht is nog zelden goed vastgelegd. Probeer ook groepen Kruisbekken *L. curvirostra* goed te bekijken ter vergelijking. Zorg voor een goede observatiepost ten opzichte van de vogel(s) zodat met name de snavels recht van opzij bekeken worden. Gewone Kruisbekken zitten vaak langdurig met de bek open, wat de snavel dikker doet lijken; let hierop! Voor een goede beschrijving zijn tenminste de volgende punten van belang:

- Een gedetailleerde beschrijving van de snavelvorm, waarbij gelet moet worden op: 1 de dikte van de ondersnavel ten opzichte van de bovensnavel, 2 de lengte van de ondersnavelpunt (steekt deze uit boven de bovensnavel of niet), 3 de vorm van het culmen (zwak gebogen of eerst recht en dan sterk gebogen of anders) en 4 de vorm van de ondersnavel (hoekig of egaal gebogen).
- De verhoudingen kop-lichaam en kop-snavel.
- Fourageergedrag: hoe worden de kegels bewerkt?
- Geluid: zijn de vogels luidruchtig of niet en hoe verschilt het geluid van dat van de Kruisbek. Onderscheid hierbij geluiden die in zit gemaakt worden van geluiden in de vlucht. Verder is het voor een goede uitwerking van

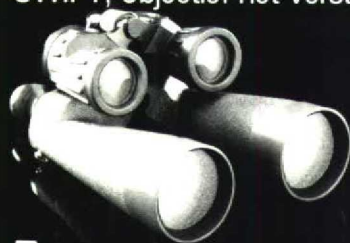

203 Grote Kruisbek *Loxia pytyopsittacus*, Kennemerduinen, Noordholland, oktober 1990 (Piet Munsterman)

de verspreidingsgegevens van belang om ook notities te maken van het habitat: soort naaldboom (let bij dennen en sparren bijvoorbeeld op de naalden en de stam om de soort te bepalen), gemengd bos of niet, dicht bos of kaalslag, drinkplas in de buurt etc. Geef uiteraard ook aan hoe lang individuen of groepen ter plaatse aanwezig zijn en de mate waarin zij geassocieerd zijn met andere vogelsoorten.

Rotskruiper teruggekeerd Wat door velen al gehoopt en verwacht werd is gebeurd: de Rotskruiper *Tichodroma muraria*, die van november 1989 tot april 1990 overwinterde in Amsterdam, Noordholland, is teruggekeerd op zijn oude stek! Vanaf 27 november verblijft de vogel weer op het terrein van de Vrije Universiteit en slaapt achter de neonletters op het VU-hoofdgebouw.

SWIFT, Objectief het verst.

SWIFT

Niet alleen professionals kiezen voor kijkers van Swift. Maar ook mensen die oog hebben voor kwaliteit tegen een scherpe prijs. Swift staat voor Amerikaans-Japanse toptechniek en een perfecte optiek. De bouw is zeer solide. Vandaar de unieke garantie. Vandaar ook aanbevolen door Vogelbescherming (de Cameo en Audubon). Dat zegt heel wat. Neem eens een kijkje. Dan ziet u 't meteen.

SWIFT®

Importeur Benelux:
Technolyt BV Wormerveer Tel. 075-282204

DUTCH BIRDING

Driemaandelijks
tijdschrift voor elke
fervente vogelaar!

Schrijf voor informatie naar:
Dutch Birding, Postbus 75611,
1070 AP Amsterdam

WESTERN BIRDS

**A quarterly journal of field ornithology
for active birders and
professional ornithologists**

- Bird identification articles written by experts and rigorously reviewed by editorial board
- Generously illustrated by leading amateur and professional artists and photographers
- Articles and photographs documenting rarities and range extensions
- Studies of bird distribution, abundance, behavior, migration and ecology

WESTERN BIRDS also announces:

- WFO sponsored pelagic trips
- Annual conventions including field trips and bird identification presentations

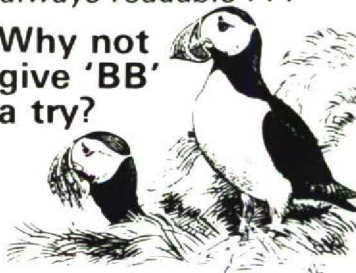
To become a WFO member and receive *WESTERN BIRDS* send \$14.00 (\$17.00 outside U.S.) annual dues payable to Western Field Ornithologists-D, c/o Howard Cogswell, 1548 East Ave., Hayward, CA 94541, U.S.A.

Subscribers to *Dutch Birding* can claim 25% off a *British Birds* subscription.

The monthly journal for every birdwatcher British Birds

... full of variety ...
well illustrated ...
always readable ...

Why not
give 'BB'
a try?

Ask for a free sample copy from
Mrs. Erika Sharrock, Fountains,
Park Lane, Blunham, Bedford.

Ornithological Society of the Middle East

OSME

- promotes the study and conservation of birds throughout the Middle East
- publishes *Sandgrouse* and two *Bulletins* annually
- maintains a conservation fund to support small-scale projects by members
- keeps a register of important bird sites in the Middle East
- publishes the Turkey Bird Report
- has run a major expedition to North Yemen

To join (UK fee £7 a year), write to Membership Secretary, OSME c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire, England, SG19 2DL

het Vogeljaar

Het tijdschrift 'Het Vogeljaar' verschijnt zes maal per jaar en houdt haar lezers reeds 36 jaar op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van vogelstudie en vogelbescherming.

'Het Vogeljaar' wordt als het meest informatieve vogeltijdschrift in de Benelux beschouwd.

Omdat het geen commercieel blad is kan de abonnementsprijs uiterst laag gehouden worden.

Door overmaking van f 22,50 op postbanknummer 964 472 ten name van penningmeester 'Het Vogeljaar', Laan van Altena 30, 2613 AJ Delft, onder vermelding 'nieuw abonnee' ontvangt u als welkomstgeschenk onze nieuwe veertien-daagse Vogelkalender, waarvan u na gebruik een vogelboekje overhoudt.

Limicola

das Magazin
für begeisterte
Vogelbeobachter

Seit August 1987. Noch sind alle Hefte lieferbar.

erscheint zweimonatlich mit ausführlichen Arbeiten über die Bestimmung schwieriger Arten • Mitteilungen über Ökologie, Verhalten und Verbreitung • aktuellen Beobachtungen in Mitteleuropa • interessanten Reisezielen für Vogelbeobachter • Rätselvogel • Literaturbesprechungen • Veranstaltungen... und vielen Schwarzweiß- sowie Farbfotos.

Jahresabonnement im Inland DM 51,-, im Ausland DM 52,50 (incl. Versand).

Zu beziehen über:
Limicola, C. Weber, Thieplatz 6 A,
D-3410 Northeim.

AMERICAN BIRDS

Published by the National Audubon Society

A yearly subscription to America's foremost birding journal includes:

Four seasonal issues *plus* the mammoth Christmas Bird Count Issue, featuring the world's largest and longest-running bird census.

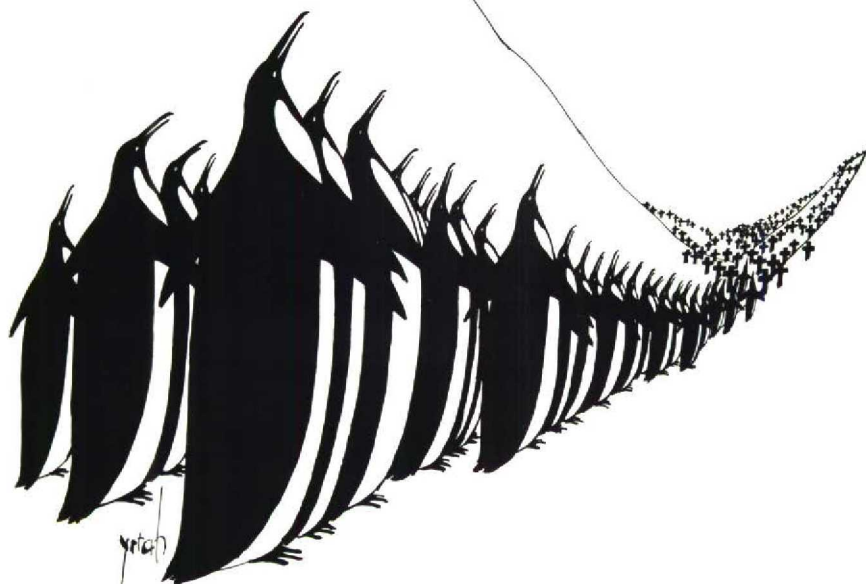
Each issue features:

- Quarterly reports on bird distribution throughout the U.S., Canada, the West Indies, and the Mexican border area.
- Detailed articles on identification, rare occurrences, behavior, ecology, birding sites, distribution, centers of learning, and other important birding topics.
- Full-color photographs and illustrations, book reviews, announcements, and advertisements.

Yearly subscriptions: \$30. (US \$ only)

Write to: **AMERICAN BIRDS**
950 Third Avenue
New York, NY 10022

IS DIT DE TOEKOMST VAN ANTARCTICA?

Antarctica moet onaangetast blijven en Greenpeace voert daar actie voor. Zoals altijd doen we dat zonder geweld. Maar zonder uw hulp zijn we nergens. Word daarom ook donateur van Greenpeace. Uw gift helpt ons echt enorm.

Ik help Greenpeace en word donateur. Als ik minimaal een tientje stort, krijg ik bovendien 4 x per jaar de Greenpeace kwartaalkrant. Deze bon gaat naar: Greenpeace Nederland, antwoordnummer 10734, 1000 RA Amsterdam.

Bellen mag ook: 020-261877.

GREENPEACE

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

ZONDER UW HULP ZIJN WE NERGENS.

de Wandelwinkel
landkaarten- en
reisboekhandel

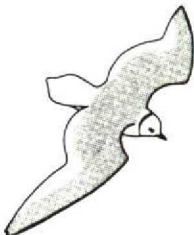
voor o.a. trekking, fietsen, alpinisme,
kanoën, verre reizen en natuurstudie

ook gespecialiseerd in
vogelboeken en
plantengidsen

de Wandelwinkel
landkaarten- en
reisboekhandel

Bergkerkplein 5, 7411 EN Deventer
open di t/m za 10-18 & do 19-21
telefoon
05700-15077

DUTCH BIRDING

Driemaandelijks
tijdschrift voor elke
fervente vogelaar!

Schrijf voor informatie naar:
Dutch Birding, Postbus 75611,
1070 AP Amsterdam

Jaarlijks onderbreken duizenden vogels hun trek om in het voedselrijke waddengebied hun veren te verwisselen. Rustverstoring in die 'kleedkamer' betekent verstoring in het ruiproces. Hierdoor verliest de vogel z'n weerstand en wordt een gewillig slachtoffer van kou en infecties.

De Waddenvereniging doet alles om rustverstoring tijdens die kwetsbare perioden te voorkomen en houdt daarom het waddengebied nauwlettend in het oog. Wij signaleren elke verandering, zoeken de oorzaken en komen in actie wanneer dat nodig is.

Met uw hulp kunnen we ons werk voortzetten. En krijgen miljoenen planten en dieren de kans om te overleven.

Mijn bijdrage aan die kleedkamer is tenminste / 27,50.*
Noteer mij als lid van de Vereniging tot Behoud van de Waddenzee.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode|plaats: _____

Giro|bank: _____

*Voor studenten en 65+ bedraagt het lidmaatschap / 17,50

Landelijke Vereniging
tot Behoud van de Waddenzee.
Het Waddenhuus,
Antwoordnummer 90,
8800 XT Harlingen.

DOE OOK WAT VOOR HET WAD!

dutch birding

postal address Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

fax address Dutch Birding, c/o IVN (Paul Böhre), Amsterdam, Netherlands, +31-20266091

editors Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Graham Holloway, André van Loon, Gerald Oreel (editorial secretary +31-20730710), Frank Rozendaal and Hans Schekkerman; DB actueel: Max Berlijn, Ruud van Dongen and Jaap Eerdman

photographic editor René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Netherlands (+31-104508879)

production André van Loon (co-ordination +31-20869608) and René van Rossum (lay-out)

advertising JanJaap Brinkman (+31-15569353/+31-20851616)

editorial assistants Klaas Eigenhuis, Edward van IJzendoorn, Karel Mauer and Hans van der Meulen

subscriptions 1990: NLG 35 (Netherlands) or BEF 650 (Belgium) annually; NLG 45 (other countries inside Europe) and NLG 50 (countries outside Europe). Giro account (Netherlands) 41 48 343; giro account (Belgium) 000 1592468 19; bank account 54 93 32 065 of Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Accounts are in name of Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands. Payment may also be made by Access, Eurocard, MasterCard or Visa credit card. Please indicate account number and expiry date and append signature. Note: This method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.

For subscriptions, information and changes of address, please write to: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands.

Dutch Birding is a quarterly journal with issues in March, June, September and December. It publishes articles and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Netherlands and Belgium and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region.

Manuscripts should be typewritten with double line-spacing and wide margins on both sides. A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editorial secretary.

dutch birding association

address Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

board Paul Knolle (president), Enno Ebels (secretary), Arnold Veen (treasurer), JanJaap Brinkman (subscription officer), Arnoud van den Berg, Roy de Haas, Gerald Oreel and Frank Rozendaal

board assistants Paul Böhre, Eugène van der Burg, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Teus Luijendijk, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot and Kees Tiemstra

travel-report service Dirk de Moes, Croeselaan 174, 3521 CH Utrecht, Netherlands (+31-30960219)

dutch rarities committee

address CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Netherlands

members (1 January 1991) Arnoud van den Berg (chairman), Pieter Bison (secretary +31-20715783), Rolf de By (archivist), Klaas Eigenhuis, Gerald Oreel, Cock Reijnders, Kees Roselaar and Gerard Steinhaus; SOVON representative: Ruud van Dongen

© 1990 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Netherlands

dutch birding

jaargang 12 nummer 5 december 1990 volume 12 number 5 December 1990

artikelen

- 221 Identification and occurrence of American and Pacific Golden Plover in the Netherlands *C S (Kees) Roselaar*
233 Brilsterns in Nederland en België in juli-augustus 1989 *Hans Schekkerman & Peter L Meininger*

mededelingen

- 238 Etymologie van de naam 'Smelleken' *Klaas J Eigenhuis*
238 Ivoormeeuw te Stellendam in februari 1990 *Frank Dröge*
241 Reuzenster met helderrode poten *Tobi Koppejan*

asian-pacific birds

- 241 Status of *Pitta caerulea* and *P schneideri* on Sumatra, Indonesia *Frank Rozendaal*

briefen

- 245 Identification of Black Noddy and validity of December 1984 record in Mauritania *Mark Beaman*
248 Possible hybrid between Yellow and Citrine Wagtail in Finland *Henry Lehto*

mystery photographs

- 249 Mystery photograph 37: Garden Warbler *Arnoud B van den Berg*

recensies

- 251 *Important bird areas in Europe* door R F A Grimmett & T A Jones *Tom M van der Have*
252 *The Kestrel* by Andrew Village *Graham J Holloway*
252 *The Manx Shearwater* door M Brooke *C J (Kees) Camphuysen*

aankondigingen

- 253 BP Conservation Expedition Awards; Mai Po Marshes NR in Hong Kong; Spring migration birder's festival at Eilat in March 1991; Trektelpost te Westkapelle; Vogel-agenda 1991

dba-nieuws

- 255 Betaling van abonnement op Dutch Birding in 1991; DBA-vogeldag op zaterdag 2 februari 1991 in Utrecht; Dutch Birding met ingang van 1991 tweemaandelijks; Dutch Birding with effect from 1991 bimonthly; Pelagic trips vanuit Lauwersoog in augustus-september 1990; Vogelen op Texel in oktober 1990

verzoeken

- 258 Colour-ringed Chinese Egrets; Colour-ringed geese

recent wp reports

- 258 Recent wp reports: August, September and October 1990 *Gerald J Oreei*

recente meldingen

- 262 Recente meldingen: augustus, september en oktober 1990 *Eugène van der Burg, Ruud M van Dongen, & Peter W W de Rouw*

db actueel

- 273 Raadselvogelcompetitie; Kleine Goudplevier gevangen in Friesland; November-boszangers; Witbandkruisbekken; Grote Kruisbekken-invasie; Rotskruiper terugge-keerd